

Osoby

ROSENKRANTZ

GUILDENSTERN

PRVNÍ HEREC

ALFRÉD

HERCI

HAMLET

OFÉLIE

CLAUDIUS

GERTRUDA

POLONIUS

HORÁCIO

FORTINBRAS

PRVNÍ VYSLANEC

DRUHÝ VYSLANEC

PRVNÍ VOJÁK

DRUHÝ VOJÁK

DVOŘANÉ A SLOUŽÍCÍ

POZNÁMKA PŘEKLADATELE

VŠUDE, KDE AUTOR CITUJE Z SHAKESPEAROVA HAMLETA,

JE POUŽITO PŘEKLADU ZDEŇKA URBÁNKA - ORBIS 1966.

PRVNÍ DĚJSTVÍ

Na vizuálně neurčitém místě ubíjejí čas dva alžbětinci. Jsou dobře oblečeni. Oba mají velké kožené měšce. Guildensternův je takřka prázdný. Rosenkrantzův je naditý. Má to svou příčinu: sázejí se, zda padne hlava nebo orel. Postupují tak, že Guildenstern vytáhne z měšce minci, vyhodí ji do vzduchu a nechá ji dopadnout na zem. Rosenkrantz se nad ni skloní, oznámí „hlavu“ (padá neustále) a uloží minci do svého měšce. Celý postup se pak opakuje. Je zřejmé, že se takhle baví již delší dobu. Poměr série „hlav“ je zhora nepravděpodobný, ale Rosenkrantz nedává najevo sebemenší údiv - žádný nepociťuje. Přesto je poněkud rozpačitý, že svého přítele připravuje o tolik peněz. Berne to jako příznačný rys jeho povahy. Guildenstern si tento výstřelek náhody plně uvědomuje. Nelituje peněz, ale dělají mu starost závěry, které z toho vyplývají; je si jich vědom, ale nepropadá panice - to je zas jeho příznačná vlastnost. Guildenstern sedí na zemi. Rosenkrantz stojí a sbírá mince. Guildenstern vrhá minci. Rosenkrantz se nad ni sklání.

ROSENKRANTZ Hlava. (*Sebere minci a strčí ji do svého měšce. Celý postup se opakuje.*) Hlava. (*Totéž.*) Hlava. (*Totéž.*) Hlava. (*Totéž.*) Hlava.

GUILDENSTERN (*háže další minci*) Stupňovat napětí, to je, pane, umění.

ROSENKRANTZ Hlava.

GUILDENSTERN (*háže další*) I když to může být jen čirá náhoda.

ROSENKRANTZ Hlava.

GUILDENSTERN Je-li ovšem náhoda to pravé slovo.

ROSENKRANTZ (*obrátil hlavu ke Guildensternovi*) Sedmdesát šest - nula.

(Guildenstern vstane, ale nemá, kam by šel. Lhostejně hodí přes rameno další minci a věnuje svou pozornost okolnímu prostředí či spíše jeho nedostatku.)

Hlava.

GUILDENSTERN Člověka slabší povahy by to mohlo zviklat ve víře, při nejmenším co se zákona pravděpodobnosti týče. (*Hodí přes rameno další minci a jde si prohlédnout zadní část jeviště.*)

ROSENKRANTZ Hlava.

(Guildenstern si prohlíží zadní okraj scény a hodí přitom přes rameno další dvě mince, pochopitelně jednu po druhé. Rosenkrantz oznámí dvakrát „hlava“.)

GUILDENSTERN (*přemítavě*) Zákon pravděpodobnosti, jak se kupodivu tvrdí, má cosi společného s poučkou, že kdyby se šest opic... (*sám je tím*

překvapen) ...kdyby se šest opic...

ROSENKRANTZ Pokračujte.

GUILDENSTERN Moment, jen co si na to vzpomenu.

ROSENKRANTZ Ve hře.

GUILDENSTERN (*pochopí*) Aha. (*Hodí dvě mince současně.*) Pravidlo poměrné četnosti říká, pokud tomu aspoň dobře rozumím, že kdybyste vyhodil do výšky šest opic naráz, dopadl by přibližně stejný počet opic na ocasy jako na...

ROSENKRANTZ Hlavy. (*Sebere obě mince.*)

GUILDENSTERN Což na první pohled nevypadá jako obzvlášť přínosná spekulace, dokonce v žádném slova smyslu, i bez těch opic. Chci tím říct, že na to byste *vy* určitě *nevsadil*. Chci tím říct, že *já* bych na to vsadil, ale *vy* ne... (*Háže přitom další minci.*)

ROSENKRANTZ Hlava.

GUILDENSTERN Vsadil byste na to? (*Hodí minci.*)

ROSENKRANTZ Hlava. (*Totéž.*) Hlava. (*Pohlédne na Guildensterna - rozpačtitě se zasměje.*) Začíná to být trochu nudné, nezdá se vám?

GUILDENSTERN (*chladně*) Nudné?

ROSENKRANTZ No...

GUILDENSTERN A co to napětí?

ROSENKRANTZ (*nevinně*) Jaké napětí?

(*Krátká pauza.*)

GUILDENSTERN Půjde zřejmě o zákon klesajících výnosů... Mám takový pocit, že se to kouzlo musí každou chvíli zlomit. (*Povzbuzuje sám sebe. Vytáhne další minci, vyhodí ji vysoko do vzduchu, lapne ji, převrátí na hřbet druhé ruky, podívá se na ni - a hodí ji Rosenkrantzovi. Energie ho opouští a Guildenstern usedá opět na zem.*) Šance byly vyrovnané... jsou-li mé výpočty správné.

ROSENKRANTZ Pětaosmdesátkrát za sebou - zlomili jsme rekord!

GUILDENSTERN Nemluvte hlouposti.

ROSENKRANTZ Jasně že.

GUILDENSTERN (*hněvivě*) Tak *o tohle* vám šlo? A to má být všechno?

ROSENKRANTZ To jako co?

GUILDENSTERN Nový rekord? Dál vás už nezajímá nic?

ROSENKRANTZ No...

GUILDENSTERN Netrýzní vás otázky? Necítíte špetku nejistoty?

ROSENKRANTZ Házíte přece vy.

GUILDENSTERN Ani stín pochybnosti?

ROSENKRANTZ *(je dotčený, útočně)* Ale vyhrál jsem - nebo snad ne?

GUILDENSTERN *(k němu přistoupí - klidněji)* A kdybyste prohrál? Kdyby se štěstí pětáosmdesátkrát obrátilo proti vám, jako proti mně?

ROSENKRANTZ *(zaraženě)* Pětáosmdesátkrát za sebou? Kdyby pokaždé padl orel?

GUILDENSTERN Ano! Co byste si myslel?

ROSENKRANTZ *(nejistě)* No... *(Žertuje.)* Nejdřív bych si ty vaše penízky pořádně prohlídnul!

GUILDENSTERN *(odstoupí)* To se mi ulevilo. Ještě že sobectví lze najisto předpovídat... To je zřejmě to poslední, co ještě platí. Ale tak mě při vaší schopnosti budit v člověku důvěru napadá, zda snad... vy sám... *(Znenadání se k němu otočí a natáhne ruku.)* Ukažte.

(Rosenkrantz zatne ruku v pěst. Guildenstern si ho přitáhne k sobě.)

(Důrazněji.) Házeme „hlava-orel“ už od... *(Takřka stejně prudce ho zas pustí.)* Není to poprvé, co spolu hrajeme tuhle hru!

ROSENKRANTZ To ne - hrajeme ji, co se pamatuju.

GUILDENSTERN Jak je to dlouho?

ROSENKRANTZ Zapomněl jsem. Ale považte - pětáosmdesátkrát za sebou!

GUILDENSTERN Ano?

ROSENKRANTZ Tak si myslím, že tohle jen tak někdo nepřekoná.

GUILDENSTERN Na tohle vy myslíte? Na tohle? *A strach* vám v zádech nesedí?

ROSENKRANTZ Strach?

GUILDENSTERN (*mrští minci o zem - v návalu vzteku*) *Strach! Štěrбина, kterou by do vašeho mozku proniklo světlo!*

ROSENKRANTZ Hlava. (*Strčí minci do měšce.*)

(Guildenstern malomyslně dřepí. Vezme minci, vyhodí ji do vzduchu, nechá ji dopadnout mezi roztažené nohy. Podívá se na ni, sebere ji a hodí Rosenkrantzovi, který ji dá do měšce. Guildenstern vytáhne další minci, vyhodí ji do vzduchu, chytí a obrátí na hřbet druhé ruky, podívá se na ni a hodí ji Rosenkrantzovi, který ji uloží k předešlým. Guildenstern vezme třetí minci, vyhodí ji do vzduchu, chytí ji do pravé ruky, obrátí ji na levé zápěstí, švihne zápěstím a vysoko ji vyhodí, chytne ji do levé ruky, zdvihne levou nohu a minci pod ní prohodí, lapne ji pravačkou a položí si ji na hlavu. Rosenkrantz k němu přistoupí, pohlédne na minci a strčí ji do měšce.)

Bojím se...

GUILDENSTERN Já taky.

ROSENKRANTZ Bojím se, že dneska nemáte svůj den.

GUILDENSTERN Bojím se, že mám.

(Krátká pauza.)

ROSENKRANTZ Devětaosmdesátkrát.

GUILDENSTERN Musí to o něčem svědčit, nemluvě o přerozdělení kapitálu. (*Zahloubá se nad tím.*) Jaká jsou možná vysvětlení? Za první: chci tomu sám. Ve své nejhlubší podstatě jsem ten typ člověka, který hází minci s hlavou na líci i na rubu a sází sám proti sobě, aby tak soukromě odčinil hříchy dávno zapomenuté minulosti. (*Hodí k Rosenkrantzovi další minci.*)

ROSENKRANTZ Hlava.

GUILDENSTERN Za druhé: zastavil se čas a jedinečná zkušenost jedenkrát vyhozené mince se devadesátkrát opakuje... (*Vymrští další minci, podívá se na ni a hodí ji Rosenkrantzovi.*) To je celkem vzato dost pochybné. Za třetí: boží dopuštění, to jest odměna shůry, což se týká jeho, viz vyvolené pokolení; anebo odplata shůry, což se týká mne, viz Lotova žena. Za čtvrté: trochu pompézní potvrzení pravidla, že každá jednotlivě hozená mince (*hodí minci*) může dopadnout nahoru jak hlavou tak orlem, pročez by nemělo nikterak překvapovat, když se to také v každém jednotlivém případě stane. (*Stane se. Hodí minci Rosenkrantzovi.*)

ROSENKRANTZ Nikdy jsem nic takového nezažil!

GUILDENSTERN Sylogismus: Za a) nic takového nikdy nezažil. Za b) nikdy nezažil nic, čím by se mohl doma pochlubit. Za c) nejde o nic, čím by se mohl doma pochlubit... Doma... Jaká se vám vybavuje první vzpomínka?

ROSENKRANTZ Počkejte... Myslíte první věc, která mě napadne?

GUILDENSTERN Ne, první věc, na kterou se pamatujete.

ROSENKRANTZ Aha. (*Pauza.*) Ne, to není ono; to je už dávno.

GUILDENSTERN (*trpělivě, ale s nádechem zlosti*) Vy jste mne nepochopil. Co je první věc, na kterou si vzpomínáte po všech těch, na něž jste zapomněl!

ROSENKRANTZ Aha, už vám rozumím. (*Pauza.*) Zapomněl jsem, na co jste se ptal.

GUILDENSTERN Jak dlouho vám takhle vynechává paměť?

ROSENKRANTZ To si už nevzpomenu.

GUILDENSTERN (*přechází sem a tam*) Jste šťastný?

ROSENKRANTZ Co?

GUILDENSTERN Jste spokojený? Cítíte se dobře?

ROSENKRANTZ Řekl bych, že ano.

GUILDENSTERN Co teď hodláte dělat?

ROSENKRANTZ Nevím. Co chcete dělat vy?

GUILDENSTERN Nemám žádných přání. Nechci nic. (*Náhle se zastaví, pauza.*) Přijel posel... ano, správně. Poslali pro nás. (*Otočí se prudce k Rosenkrantzovi a rychle ze sebe sype.*) Druhý sylogismus: Za a) pravděpodobnost je faktor, který působí v mezích přirozených sil. Za b) pravděpodobnost nyní jako takový faktor nepůsobí. Čili za c) jsme v moci nepřirozených, protipřirozených nebo nadpřirozených sil. Přejdeme k diskusi.

(*Rosenkrantz je příslušně vyděšený.*)

(*Kousavě.*) Ne tak horlivě.

ROSENKRANTZ Promiňte, já... Co je vám?

GUILDENSTERN Vědecký přístup ke zkoumaným jevům je záštitou proti přirozenému pocitu strachu. Držme se toho zuby nehty a pokračujme, dokud je čas. Pozor - protiváha předchozího sylogismu: bedlivě mě sledujte, tohle bude obzvlášť rafinované, ale může to přinést jistou útěchu! Předpokládáme-li, jak právě činíme, že v mezích nepřirozených, protipřirozených nebo nadpřirozených sil je *pravděpodobné*, že zákon pravděpodobnosti jako faktor nepůsobí, pak musíme připustit, že pravděpodobnost prvního výroku ztrácí účinnost, v kterémžto případě zákon

pravděpodobnosti jako faktor v mezích nepřírozených, protipřírozených nebo nadpřírozených sil působit *bude*. A protože se tak očividně nestalo, můžeme mít za to, že přece jenom nejsme v moci nepřírozených, protipřírozených nebo nadpřírozených sil; což je celkem vzato pravděpodobné. Pro mne osobně to znamená značnou úlevu. (*Krátká pauza.*) Všechno je tedy v nejlepším pořádku, až na to... (*Pokračuje s vypjatou křečovitostí, ale ovládá se.*) Hrajeme spolu „hlava-orel“ už jánevímjak dlouho a za celou tu dobu - je-li to ovšem celá doba - jsme se rozešli sotva o víc než plus minus dva zlatáky. Doufám, že to nezní příliš překvapivě, neboť bych se rád podržel právě té okolnosti, že na celé věci nic překvapujícího není. Duševní rovnováha průměrného vrhače mincí odjakživa závisela na zákonu či spíše tendenci, nebo řekněme pravděpodobnosti, anebo v každém případě na matematicky vypočitatelné šanci, která zaručuje, že se nemusí znepokojovat tím, že by mohl prohrát příliš mnoho, aniž by přitom znepokojoval svého soupeře tím, že by vyhrával příliš často. Přispívalo to k celkové harmonii a důvěře. Uvádělo to náhodné a zákonité jevy do vyváženého svazku, který je znám jako příroda. V delším časovém horizontu vycházelo slunce zhruba stejně často jako zapadalo a mince padala zhruba stejně často nahoru hlavou jako orlem. Potom přijel posel. Poslali pro nás. Nic jiného se nepříhodilo. Dvaadevadesát po sobě vyhozených mincí padlo dvaadevadesátkrát hlavou nahoru... a poslední tři minuty tohoto bezvětřného dne mi vítr přináší hlas bubnů a flétny...

ROSENKRANTZ (*si stříhá nehty*) Dalším podivuhodným vědeckým jevem je skutečnost, že nehty rostou i po smrti, stejně jako vousy.

GUILDENSTERN Cože?

ROSENKRANTZ (*hlasitě*) Vousy!

GUILDENSTERN Ale vy nejste mrtvý.

ROSENKRANTZ (*podrážděně*) Neřekl jsem, že začnou růst po smrti! (*Pauza, klidněji.*) Nehty rostou i před narozením, leč vousy nikoli.

GUILDENSTERN Cože?

ROSENKRANTZ (*křičí*) Vousy! Co se to s váma děje? (*Hloubavě.*) Naproti tomu nehty na prstech u nohou nerostou vůbec.

GUILDENSTERN (*obluzeně*) Nehty na prstech u nohou nerostou vůbec?

ROSENKRANTZ Nebo snad ano? Je to zvláštní - nehty na rukou si stříhám pořád a pokaždé, když mě napadne, že bych si je měl ostříhat, skutečně ostříhat potřebují. Například teď. Ale nehty na nohou jsem si, pokud je mi známo, nestříhal nikdy. Už by se mi měly kroutit pod chodidla, ale zatím nic. V životě po nich nevzdechnu. Možná si je stříhám nevědomky, když myslím na něco docela jiného.

GUILDENSTERN (*znervóznělý touto odbočkou od tématu*) Vzpomínáte si na první věc, která se dnes přihodila?

ROSENKRANTZ (*pohotově*) Předpokládám, že jsem se probudil. (*Zaraženě.*) Aha - už to mám - ten člověk, nějaký cizinec, vzbudil nás...

GUILDENSTERN Posel. (*Uvolňuje se, usedá.*)

ROSENKRANTZ To je ono - pobledlá obloha před rozbřeskem, v třmenech stojí jezdec a buší na okenice - něco křičí... Co tady děláte kravál?! Táhněte pryč! - Ale pak začal volat naše jména. Vzpomínáte si - ten chlap nás vzbudil.

GUILDENSTERN Ano.

ROSENKRANTZ Poslali pro nás.

GUILDENSTERN Ano.

ROSENKRANTZ Proto jsme tady. (*Rozhlíží se, tváří se nejistě, pak najde vysvětlení.*) Cestujeme.

GUILDENSTERN Ano.

ROSENKRANTZ (*dramaticky*) Così naléhavého - záležitost krajní naléhavosti, královský příkaz - úřední věc, námitky se nepřipouštějí, přesně tak to řekl - světla ve stáji, vzhůru do sedel a tryskem kupředu v krkolomné štvanici za povinností, naši průvodci ztraceni daleko vzadu! Bez sebe strachy, abychom nedorazili pozdě!!

(*Krátká pauza.*)

GUILDENSTERN Pozdě k čemu?

ROSENKRANTZ Jak to mám vědět? Ještě jsme nikam nedorazili.

GUILDENSTERN Tak co tu pohledáváme, ptám se.

ROSENKRANTZ Klidně se ptejte.

GUILDENSTERN Měli bychom pokračovat v cestě.

ROSENKRANTZ Jen si přemýšlejte.

GUILDENSTERN (*nepříliš přesvědčivě*) Měli bychom pokračovat v cestě.

ROSENKRANTZ (*čínorodě*) Správně! (*Pauza.*) Kam?

GUILDENSTERN Kupředu.

ROSENKRANTZ (*směrem k rampě*) Aha. (*Váhá.*) Kam jen bychom... (*Otáčí*

se kolem dokola.) Kudy jsme...?

GUILDENSTERN Nemáme prakticky nic, oč bychom se mohli opřít...

Probuzení, v třmenech stojí jakýsi jezdec a buší na okenice, naše jména vyvolává za jistého rozbřesku, jakási zpráva, předvolání... Nový rekord v házení mincí. Nebyli jsme přece... vyvoleni... jen proto, abychom byli ponecháni svému osudu... abychom sami rozhodovali, kterou cestou se dát... Máme právo na nějaký směr... alespoň bych myslel.

ROSENKRANTZ (*ostrážitě, naslouchá*) Počkat! Moment...

GUILDENSTERN Ano?

ROSENKRANTZ Slyším - zdálo se mi, že jsem slyšel - hudbu.

GUILDENSTERN (*se zvedne*) Ano?

ROSENKRANTZ Jako by hrála kapela. (*Rozhlíží se, rozpačitě se zasměje, rád by to vzal zpátky.*) Znělo to jako - jako kapela. Bubny.

GUILDENSTERN Ano.

ROSENKRANTZ (*ulehčeně*) To nemohly být reálné zvuky.

GUILDENSTERN „Červená, modrá a zelená jsou reálné. Žlutá barva je mystická zkušenost společná všemu lidstvu“ - vyvráťte to.

ROSENKRANTZ (*na okraji jeviště*) Byl to nejspíš hrom. Znělo to jako bubny...

(*S koncem následující promluvy se slabě ozývá hudba.*)

GUILDENSTERN Jakémusi muži, který se na své pouti mezi dvěma místy zastavil v nějakém třetím, jež nemá jméno, charakteristické rysy, populaci ni význam, přeběhne přes cestu jednorozec a opět zmizí. Působí to znepokojivě, ale jsou doloženy případy nejrůznějších druhů mystických setkání, anebo - řečeno opatrněji - celá řada případů, kdy jsou lidé přesvědčeni, že se s něčím záhadným setkali - chceme-li to připsat na vrub jejich fantazii. Vtom ale někdo další řekne: „Probůh - já snad sním; mám dojem, že jsem viděl jednorozce.“ Tímto okamžikem je přidán další rozměr, který celou příhodu mění v onen provždy znepokojující zážitek. Třetí svědek, rozumíte, k tomu ovšem žádnou další dimenzi už nepřipojí, pouze vše rozmělní, a čtvrtý ještě víc, a čím více svědků u toho je, tím jalovější a přijatelnější se náš příběh stává, až je jalový jako sama realita, jak nazýváme obecnou zkušenost... „Hleďte, hleďte!“ povykuje dav. „Kůň se šípem v čele! Spletli si ho s jelenem.“

ROSENKRANTZ (*horlivě*) Hned jsem věděl, že je to kapela.

GUILDENSTERN (*unaveně*) Hned jsem věděl, že je to kapela.

ROSENKRANTZ Tu přicházejí!

GUILDENSTERN *(těsně předtím než vejdou - toužebně)* Škoda, že to nebyl jednorozec. Bylo by to krásné spatřit jednorozce.

(Vstoupí šest herců včetně malého chlapce - Alfréda. Dva táhnou a strkají káru naloženou rekvizitami a kostýmy. Následují bubeník, hráč na lesní roh a flétnista. Jejich mluvčí - První herec - má ruce prázdné. Uzavírá průvod, ale je první, kdo si Rosenkrantze a Guildensterna povšimne.)

PRVNÍ HEREC Stát!

(Tlupa se otáčí a zastavuje.)

(Radostně.) Obecenstvo.

(Rosenkrantz a Guildenstern zpola povstanou.)

Neodcházejte!

(Opět usednou. První herec si je se zalíbením prohlíží.)

Výborně! Štěstí, že jdeme kolem.

ROSENKRANTZ Pro nás?

PRVNÍ HEREC Doufejme. Ale potkat na cestě dva urozené pány - nenadáli bychom se, že je potkáme, kudy nevede.

ROSENKRANTZ Ne?

PRVNÍ HEREC Šťastné setkání a po pravdě řečeno - v pravý čas.

ROSENKRANTZ Proč myslíte?

PRVNÍ HEREC Proč - vycházíme ze cviku a zastihujete nás na samém pokraji úpadku - zítra touhle dobou bychom už mohli zapomenout vše, co jsme kdy uměli. Hrozné pomyšlení, není-liž pravda? *(Bujaře se zachechtá.)* Byli bychom opět tam, kde jsme začínali - u improvizace.

ROSENKRANTZ Vy jste kejklíři?

PRVNÍ HEREC Můžeme vám předvést pár kejklů, je-li to vaše gusto a s ohledem na dnešní časy... Jinak vám však za cinknutí zlaťáku přehrajeme směs krvavých tragédií, obratně vykradených z italských předloh; rychlý spád a stohy mrtvol zaručeny; a to všechno za pouhé zacinknutí - i v jednom jediném zlaťáku se tají hudba.

(Všichni se pitvoří a uklánějí, každý po svém.)

Herci - k vašim službám.

(Rosenkrantz a Guildenstern zatím vstali.)

ROSENKRANTZ Já jsem Guildenstern a zde ten je Rosenkrantz.

(Guildenstern s ním krátce promluví.)

(Bez rozpaků.) Pardon - on se jmenuje Guildenstern a já jsem Rosenkrantz.

PRVNÍ HEREC Je nám ctí. Jsme samosebou zvyklí na větší publikum, ale původ také hraje svou roli. Okamžitě jsem poznal, že jste...

ROSENKRANTZ Kdo že jsme?

PRVNÍ HEREC Kolegové umělci.

ROSENKRANTZ Měl jsem za to, že jste v nás poznal šlechtice.

PRVNÍ HEREC Jedny z nás šlechtí umění, druhé duch. Jsou to dvě strany téže mince, anebo lépe řečeno táž strana dvou mincí, když je nás tolik.
(Znovu se ukloní.)

ROSENKRANTZ V jaké račte působit branži?

PRVNÍ HEREC V činohře, pane. Tragická úmrtí a veřejná odhalení, příběhy běžné i neslychané, rozuzlení nečekaná, leč nevyhnutelná, melodramata všeho druhu, od srdcebolných po košilatá. Přeneseme vás do světa intrik a iluzí... do světa šašků, a bude-li vám líbo, třeba i vrahů... předvedeme vám reje duchů a velké bitvy v komorním provedení, udatné roky, mrzké padouchy, láskou zžírané milence - zavedené kusy v poetickém rouše; gejíry vtípu, jenž pobaví i kouše; cizoložné paní a zmrhané panny... Pořád málo? - Zprzněte je sami - za přiměřenou cenu ovšem, neboť to už spadá pod hlavičku realismu, pro který máme zvláštní sazebník. Přihořívá?

ROSENKRANTZ *(nejistě)* No, já nevím...

PRVNÍ HEREC Dívání je skoro zadarmo a jen o málo víc zaplatíte, když se vám zlíbí zasáhnout do děje, je-li to vaše gusto a s ohledem na dnešní časy.

ROSENKRANTZ Jaké jsou dneska časy?

PRVNÍ HEREC Lhostejné.

ROSENKRANTZ Špatné?

PRVNÍ HEREC Mizerné. Co si tedy račte přát? *(Obrátí se k hercům.)*
Předved'te se, pánové.

(*Herci se loudavě přeskupí do nevyrovnané řady.*)

Tak co? Už vás něco napadá?

ROSENKRANTZ (*nejistě, nevinně*) A co všechno dovedou?

PRVNÍ HEREC Dejte průchod své představivosti. Nic je nepřekvapí.

ROSENKRANTZ A kolik za to?

PRVNÍ HEREC Za spoluúčast.

ROSENKRANTZ Za dívání.

PRVNÍ HEREC Za dívání na co?

ROSENKRANTZ Na soukromé představení.

PRVNÍ HEREC Nakolik soukromé?

ROSENKRANTZ Jsme pouze dva. Stačí to?

PRVNÍ HEREC Na obecenstvo je to zoufale málo. Na šmíráky celkem průměr.

ROSENKRANTZ Jaký je v tom rozdíl?

PRVNÍ HEREC Pět zlatých.

ROSENKRANTZ (*zděšeně*) Pět *zlatých*?

PRVNÍ HEREC Za dívání.

ROSENKRANTZ Dohromady?

PRVNÍ HEREC Každý zvlášť. Myslím, že jste mi nerozuměl...

ROSENKRANTZ Co to *povíáte*?

PRVNÍ HEREC Co to povídám - čtyři.

ROSENKRANTZ Nespadl jste z měsíce?

PRVNÍ HEREC Ale kdeže. Jen taktak se protloukáme světem. Přízeň města dobývají lidská mláďata. V módě jsou dětské společnosti, ale našemu repertoáru se rovnat nemohou... Snížíme se ke všemu, dle vašich ctěných sklonů...

(*První herec se na Rosenkrantze významně zadívá, ale ten jeho pohled tupě opětuje.*)

ROSENKRANTZ Oni vyrostou.

PRVNÍ HEREC *(se vzdává)* Každou minutu se rodí další. *(Hercům.)*
Táhneme dál.

(Herci se vracejí ke svému nákladu a pokračují v cestě. Guildenstern se konečně ozve.)

GUILDENSTERN Kam jdete?

(Herci se otáčejí.)

PRVNÍ HEREC Domů, pane.

GUILDENSTERN Odkud?

PRVNÍ HEREC Z domova. Jsme kočovná společnost. Zkousíme štěstí, kde se dá.

GUILDENSTERN Takže jste měli štěstí?

PRVNÍ HEREC Štěstí?

GUILDENSTERN Že jste nás potkali.

PRVNÍ HEREC To ano.

GUILDENSTERN Hledali jste nás?

PRVNÍ HEREC To ne.

GUILDENSTERN Takže to bylo štěstí.

PRVNÍ HEREC Nebo osud.

GUILDENSTERN Váš nebo náš?

PRVNÍ HEREC Těžko by mohl být jeden bez druhého.

GUILDENSTERN Takže to byl osud.

PRVNÍ HEREC Nejspíš ano. Nemůžeme nic ovlivnit. Dnes večer hrajeme u dvora. Nebo zítra. Nebo v hospodě. Nebo vůbec nikde.

GUILDENSTERN Snad bych mohl použít svého vlivu.

PRVNÍ HEREC V hospodě?

GUILDENSTERN U dvora. Řekl bych, že mám jistý vliv.

PRVNÍ HEREC Řekl byste, že máte jistý vliv?

GUILDENSTERN Mám ještě vliv.

PRVNÍ HEREC Ještě?

(Guildenstern ho zuřivě popadne za kazajku.)

GUILDENSTERN Mám vliv.

(První herec se nevzpouzí. Guildenstern ho pustí.)

(Klidněji) Říkal jste něco o zásahu do děje...

PRVNÍ HEREC *(se radostně rozhovoří)* Říkal! - To jsem říkal! Jste chápa-
vější než váš přítel... *(Důvěrně.)* Za hrst zlaťáků vám mohu nabídnout
soukromé a nezcenzurované představení únosu a znásilnění Sabine -
přesněji řečeno Sabinky - nebo ještě přesněji řečeno Alfréda... *(Přes ra-
meno.)* Natáhni si sukni, Alfréde...

(Alfréd se začne soukat do ženských šatů.)

...a za osm zlaťáků se můžete přidat...

(Guildenstern couvne, První herec postoupí za ním.)

...v jedné z obou rolí...

(Guildenstern couvá.)

...nebo v obou za deset...

(Guildenstern se chce odvrátit, První herec ho chytí za rukáv.)

...a kdybyste chtěl repete...

(Guildenstern mu vlepí facku. První herec odskočí. Guildenstern se chvěje po celém těle.)

(Rezignovaně, tiše.) Stáhni si tu sukni, Alfréde.

(Alfréd se souká ze zpola oblečených šatů.)

GUILDENSTERN *(lomcuje jím vztek a zděšení)* Mohlo to být - ne, nemuse-
lo to být oplzlé... Mohlo to být pestrobarevné ptáče, jež by mi navzdory
roční době usedlo na rameni... Mohl to být němý trpaslík stojící u silni-
ce, aby ukazoval cestu... Byl jsem *připraven*. A ono zatím tohle. Žádná
záhada, žádná důstojnost, nic klasického, nic pompézního, jenom tohle -
kuplířský kejklř a banda prostitutů...

PRVNÍ HEREC *(kvituje jeho slova širokým máchnutím klobouku, uklání se
a smutně říká)* Měl jste nás potkat v lepších časech. To jsme ještě byli pu-
risti. *(Napřímí se.)* Táhneme dál!

(Herci se sbírají k odchodu.)

ROSENKRANTZ *(jeho hlas dostal nový přízvuk: pochopil)* Promiňte.

PRVNÍ HEREC Stůjte!

(Herci se zastaví.)

Alfréde!

(Alfréd opět zápasí s ženskými šaty. První herec postoupí kupředu.)

ROSENKRANTZ Tak vy nejste jenom - ehm - herci?

PRVNÍ HEREC Mimo jiné jsme taky herci, pane.

ROSENKRANTZ Takže pořádate - exhibice?

PRVNÍ HEREC Divadelní představení, pane.

ROSENKRANTZ Ano, jistěže. Víc to nese, co?

PRVNÍ HEREC Je po tom větší poptávka, pane.

ROSENKRANTZ A s ohledem na dnešní časy.

PRVNÍ HEREC Ano.

ROSENKRANTZ Lhostejné.

PRVNÍ HEREC Dočista.

ROSENKRANTZ Víte, neměl jsem tušení...

PRVNÍ HEREC Ne...

ROSENKRANTZ Chci říct, že jsem o tom *slyšel* - ale ještě nikdy jsem...

PRVNÍ HEREC Ne.

ROSENKRANTZ Rád bych zkrátka věděl, co vlastně umíte?

PRVNÍ HEREC Držíme se víceméně běžného repertoáru, ale hrajeme ho naruby. Děláme na scéně věci, o nichž se má za to, že se dějí pouze mimo ni. Díváte-li se na každý odchod z jeviště jako na příchod někam jinam, máte na věc tak nějak úplnější pohled.

ROSENKRANTZ *(nervózně, hlasitě)* No ale, já skutečně nepatřím mezi ty muže, co by snad - ne, neutíkejte - posaďte se a povězte nám, co všechno lidé od vás požadují...

(První herec se otočí k odchodu.)

PRVNÍ HEREC Táhneme dál!

ROSENKRANTZ Ještě okamžik!

(Všichni se otočí a hledí na něj bezvýraznými zraky.)

No tak dobře - já se klidně dívat budu - už jen pro představu, co to vlastně... *(Vyzývavě.)* Co nám ukážete za tohle? *(Hodí na zem mezi sebe a herce jedinou minci.)*

(První herec na minci ze svého místa plivne.)

PRVNÍ HEREC *(Rosenkrantzovi, chladně)* Nechte to tady ležet. Možná že na zpáteční cestě budeme lacinější.

(Herci reptají, snaží se zmocnit mince. První herec je ranami a kopanci zahání zpátky ke káře.)

Táhneme!

(Alfréd je stále zpola oblečen do ženských šatů. První herec mu uštedří pohlavek.)

(Alfrédovi.) Na co si to hraješ?

(Rosenkrantzovo zahanbení se obrátí v zlost.)

ROSENKRANTZ Fuj! Takové svinstvo - já náhodou moc dobře vím, jaké prasárny provozujete - oznámím to na příslušných místech, *zvrhlíci!* Mám vás prokouknuté - samé svinstvo!

(Herci se chystají odejít. Guildenstern se drží stranou.)

GUILDENSTERN *(nenuceně)* Nechcete uzavřít sázku?

(Herci se otáčejí a projevují zájem. První herec postoupí kupředu.)

PRVNÍ HEREC Na co?

(Guildenstern přejde do středu vzdálenosti mezi sebou a Prvním hercem a stoupne nohou na minci.)

GUILDENSTERN Hlava, nebo orel? Když vyhrajete, přidám zlaťák navrch.

PRVNÍ HEREC *(váhá)* No... hlava.

(Guildenstern zdvihne nohu. První herec se skloní, ostatní herci se natlačí kolem něho. Úleva a blahopřání. První herec minci sebere. Guildenstern mu hodí další.)

GUILDENSTERN Ještě jednou?

(Část herců je pro, ostatní nesouhlasí. První herec přikývne a vyhodí minci do vzduchu.)

Hlava.

(Padne.)

(Sebere minci.) Ještě jednou. *(Vyhodí minci.)*

PRVNÍ HEREC Hlava.

(Padne. První herec minci sebere. Má opět dvě. Jednu z nich vyhodí.)

GUILDENSTERN Hlava.

(Padne. Guildenstern minci sebere a okamžitě ji vysoko vyhodí.)

PRVNÍ HEREC *(krátce zaváhá)* Orel.

(Padne však hlava. Guildenstern minci sebere. První herec vyhodí s gestem granda svou poslední minci a odvrátí se. Guildenstern minci nesebere, ale položí na ni nohu.)

GUILDENSTERN Hlava.

PRVNÍ HEREC Ne!

(Pauza. Herci nesouhlasí.)

(Omluvně.) Nemají rádi nerovné sázky.

GUILDENSTERN Po šesti hlavách za sebou? Řekl bych, že padaly ve váš prospěch.

PRVNÍ HEREC Ne.

GUILDENSTERN *(zvedne nohu z mince, posadí se na bobek; sebere minci a vzhledne)* Měl jste pravdu - hlava. *(Roztočí minci a přioplácne ji rukou k zemi.)* Hlava platí, orel tratí.

PRVNÍ HEREC Ne.

GUILDENSTERN *(odkryje minci)* Zase. *(Totéž.)* Hlava platí, orel tratí.

PRVNÍ HEREC Ne.

GUILDENSTERN *(odkryje minci)* A zase. *(Totéž.)* Hlava platí, orel tratí.

PRVNÍ HEREC NE! *(Odvrátí se.)*

(Ostatní herci také. Guildenstern vstane, přejde k nim.)

GUILDENSTERN Věřili byste tomu? *(Poodstoupí, už zas uvolněný, usmívá se.)* Vsaďte se, že dvojnásobek letopočtu mého narození bude liché číslo.

PRVNÍ HEREC Chm, *vašeho* narození...!

GUILDENSTERN Jestli mi nedůvěřujete, tak se sázet nemusíte.

PRVNÍ HEREC Důvěřoval byste vy *mně*?

GUILDENSTERN Tak se vsaďte.

PRVNÍ HEREC Na rok *mého* narození?

GUILDENSTERN Liché číslo - vyhráváte.

PRVNÍ HEREC Platí...

(Herci, zaujati sázkou, přistupují blíže.)

GUILDENSTERN Dobře. Vezměte letopočet vašeho narození. Znásobte ho dvěma. Na sudé číslo vyhrávám já, na liché vy.

(Ticho. Pak strašný povzdech, když si herci uvědomí, že každé číslo násobené dvěma je sudé. Hlučně protestují. Posléze se rozhostí trapné ticho.)

PRVNÍ HEREC Nemáme peníze.

GUILDENSTERN *(se k němu otočí)* Aha. Tak co můžete nabídnout?

(První herec mlčky postrčí kupředu Alfréda. Guildenstern si Alfréda smutně prohlíží.)

Myslel jste o tohle?

PRVNÍ HEREC To je to nejlepší, co máme.

GUILDENSTERN *(se rozhlédne)* Tak to jsou skutečně zlé časy.

(První herec chce něco říct, namítnout, ale Guildenstern ho jízlivě přeruší.)

I ten vzduch smrdí. *(Natahuje nosem ve směru k Prvnímu herci.)*

(První herec jde ke káře. Guildenstern sejde dolů k rampě a otočí se.)

Pojď sem, Alfréde.

(Alfréd k němu sejde a zastaví se, vystrašený a schlíplý.)

(Mírně.) Často tě takhle prohrávají?

ALFRÉD Ano, pane.

GUILDENSTERN Co tedy ještě můžeš ztratit?

ALFRÉD Nic, pane.

(Pauza. Guildenstern si ho prohlíží.)

GUILDENSTERN Líbí se ti být - hercem?

ALFRÉD Ne, pane.

GUILDENSTERN *(se rozhlédne, mluví do obecnstva)* Co bys tomu říkal, Alfréde, kdybychom tu založili novou divadelní tradici?

(Alfréd má slzy na krajíčku, začíná posmrkávat.)

No tak, Alfréde, takhle evropská divadla nenaplníme.

(První herec k nim přistoupí, aby Alfréda napomenul, ale Guildenstern ho opět přeruší.)

(Jedovatě.) Znáte nějaké dobré hry?

PRVNÍ HEREC Hry?

ROSENKRANTZ *(k nim přichází, ostýchavě zadrhává)* Exhibice...

GUILDENSTERN Říkal jste přece, že *jste* herci.

PRVNÍ HEREC *(svítá mu)* Ach tak. To jsme. Samosebou, že jsme herci. Ale neměli jsme dosud příležitost...

GUILDENSTERN Prohrál jste. Tak co třeba - nějakou antiku? Znáte přece řecké tragédie, ne? Ty slavné krvežízlivé klasiky? Matkovraždy, otcovraždy, bratrovraždy, sestrovraždy, manželkovraždy, a to nemluvě o... ehm... sebevraždách. Panny usilující o bohy...

ROSENKRANTZ A naopak.

GUILDENSTERN Co bych vám povídal, jistě to znáte.

PRVNÍ HEREC Po pravdě řečeno, moc ne. My patříme spíše ke škole krve, lásky a krasomluvy.

ROSENKRANTZ Nechám tedy výběr na vás, je-li z toho co na výběr.

PRVNÍ HEREC Těžko lze oddělit jedno od druhého, pane - můžete mít krev a lásku bez krasomluvy, můžete mít krev a krasomluvu bez lásky, a můžete mít všechno dohromady či jedno po druhém, ale v žádném případě nemůžete mít lásku a krasomluvu bez krve. Krev je povinná - bez

krve to prostě nejde.

GUILDENSTERN Tohle od vás lidé chtějí?

PRVNÍ HEREC Tohle jim hrajeme. *(Krátká pauza. Otočí se.)*

(Guildenstern položí Alfrédovi ruku na rameno.)

GUILDENSTERN *(se ušklíbne, vlídně)* Děkuju; zavoláme tě, až přijde čas.

(První herec přejde do pozadí, Alfréd ho následuje.)

PRVNÍ HEREC *(hercům, kteří vytahují z káry různé rekvizity a tlačí ji stranou)* Příchody jsou tady a tamhle. *(Ukazuje do pozadí.)*

(První herec se během svých posledních replik nepohnul z místa. Nehýbe se ani teď. Guildenstern čeká.)

GUILDENSTERN Ehm... vy se nepůjdete převléct do kostýmu?

PRVNÍ HEREC Nikdy se z něj nesvlékám, pane.

GUILDENSTERN Vždy připraven.

PRVNÍ HEREC Správně.

(Pauza.)

GUILDENSTERN Vy neodejdete - abyste mohl vstoupit?

PRVNÍ HEREC Jsem na scéně.

GUILDENSTERN Ale *nevstoupil* jste na ni.

PRVNÍ HEREC Začínám *tady*.

GUILDENSTERN Ale ještě se nezačalo. Tak běžte. Budeme vás vyhlížet.

PRVNÍ HEREC Mávnu. *(Nehýbe se. Jeho nehybnost je už nápadná a stává se trapnou.)*

(Pauza. Rosenkrantz k němu přejde a zastaví se těsně před ním.)

ROSENKRANTZ Dovolíte?

(Pauza. První herec zdvihne nohu bližší hledišti. Stál na Guildensternově minci. Rosenkrantz ji přišlápne. Usmívá se.)

Děkuji vám.

(První herec se otočí a odchází. Rosenkrantz se shýbne pro minci.)

GUILDENSTERN *(odchází)* Pojdte.

ROSENKRANTZ No ne - to byla klika.

GUILDENSTERN *(se obrátí)* Copak?

ROSENKRANTZ Byl to orel. *(Hodí minci Guildensternovi, který ji lapne ve vzduchu.)*

(Současně, pokud možno nenásilně, přejde osvětlení z exteriérové do interiérové nálady.)

A přiběhne vyděšená Ofélie s vyhrnutými sukněmi následována Hamletem. Ofélie zřejmě šila a drží v rukou nějakou část oděvu. Nikdo z nich nepromluví ani slovo. Hamlet má rozepnutou kazajku, je bez klobouku, špinavé punčochy shrnuté ke kotníkům, bledý jako stěna, kolena rozklepaná... S úpěnlivým výrazem ji uchopí za zápěstí a pevně ji svírá, potom poodstoupí na délku paže a s druhou rukou nad očima zevrubně pátrá v její tváři, jako by ji chtěl kreslit... Paže se mu posléze rozechvěje, pak třikrát zvolna kývne hlavou a povzdychne si tak žalostně a zhluboka, až se zdá, že se zhroutí a zemře jí u nohou. Potom ji pustí a s hlavou obrácenou přes rameno, nespouštěje z ní oči, odchází... Ofélie odběhne opačným směrem. Rosenkrantz a Guildenstern stojí jako přimražení. První se pohne Guildenstern. Vykřikne na Rosenkrantze.)

GUILDENSTERN Pojdte pryč!

(Ozvou se však fanfáry a vsupí Claudius s Gertrudou doprovázeni dvořany.)

CLAUDIUS Vítám vás, Rosenkrantzi!... *(Podává ruku Guildensternovi.)*

(Zatímco Rosenkrantz se hluboce uklání - Guildenstern se ukloní pozdě a uspěchaně.)

...A Guildensterne! *(Podává ruku Rosenkrantzovi.)*

(Zatímco Guildenstern se uklání - Rosenkrantz, který se ještě zcela nenapřímil z předchozí úklony, se začne uklánět znovu. S hlavou k zemi šilhá stranou, aby viděl na Guildensterna, který hlavu právě vztyčuje.)

Říkám už dávno, kdy je opět spatřím! Ale teď potřebuji vaše služby, proto ten rychlý vzkaz.

(Rosenkrantz a Guildenstern si ještě upravují šaty, aby v Claudiově přítomnosti obstáli.)

Už jistě víte
o princí Hamletovi, jak se změnil;
je po těle i duchu k nepoznání.
Zemřel mu otec, ovšem, co však dál?
Ne, nechápu, v čem vězí příčina,

že se sám sobě takhle odcizil.
 Vy jste s ním prožívali mladé dny,
 víte, co dělal, jaké míval zvyky.
 Proto vás prosím, zůstaňte tu na čas
 a zkuste prince zlákat k zábavě.
 Dá vám to příležitost vyzvědět,
 v čem vězí důvod jeho trápení -
 hleďte jí využít. Když chceme léčit,
 musíme znát, čím nemoc začala.

GERTRUDA Pánové... (*krátce zaváhá*)

(*Oba se hluboce uklánějí.*)

...často o vás hovořil
 a jistě nemá v světě nikoho,
 na kom by více lpěl. A tak vás žádám,
 prokažte nám tu velkou laskavost,
 buďte na čas hosty u dvora.
 Za posílení našich nadějí
 čeká vás vděčnost, jakou jenom král
 vám může projevít.

ROSENKRANTZ Vždyť by se spíš
 od Vašich Veličenstev slušelo
 dávat nám rozkazy než získávat
 nás prosbami.

GUILDENSTERN Jsme připraveni sloužit.
 Klademe k nohám Vašich Výsostí
 všechnu svou příčinnivou ochotu.
 Jen přikazujte!

CLAUDIUS Dík, Rosenkrantzi...

(*Claudius se obrací k Rosenkrantzovi, který na to nebyl připraven, kdežto Guildenstern se uklání.*)

...i vám, Guildensterne.

(*Claudius se obrací ke Guildensternovi, který stojí v hlubokém předklonu.*)

GERTRUDA (*to napravuje*) Dík, Guildensterne...

(*Gertruda se obrací k Rosenkrantzovi, který se klaní. Guildenstern se vpůli napřímení zarazí, aby se opět uklonil - oba stojí v hlubokém předklonu a šilhají po sobě.*)

...i vám, Rosenkrantzenkrantzi. (*Obrací se ke Guildensternovi.*)

(Oba se napřimují - Guildenstern se opět zarazí a znovu se uklání.)

Oba vás prosím, abyste hned teď
šli za mým synem, který se tak změnil.
Odveďte tyto pány k Hamletovi.

(Dva sloužící z doprovodu odcházejí ze scény a naznačují, že by je Rosenkrantz a Guildenstern měli následovat.)

GUILDENSTERN Pomoz nám Bůh, ať naše přítomnost
je princů příjemná i prospěšná.

GERTRUDA Dej Bůh!

(Rosenkrantz a Guildenstern vykočí k postranním kulisám v přední části jeviště. Dříve než tam dojdou, vstoupí Polonius. Oba se zastaví, klaní se mu. Polonius pokývne hlavou a spěchá do zadní části jeviště ke Claudiovovi. Otočí se za ním, aby si ho prohlédli.)

POLONIUS Už přišli z Norska naši vyslanci.
A pořídili dobře, Výsosti.

CLAUDIUS Ty umíš nosit jenom dobré zprávy.

POLONIUS Umím to, vidíte? Mnou si buďte jist.
Dbám o povinnost jako o duši -
půl dávám Bohu a půl vám, můj pane.
A jestli je můj důvtip ještě schopen
uhodit hřebík na hlavičku tak,
jako to uměl dřív, už vím, proč se
princ Hamlet zbláznil.

(Odejdou. Rosenkrantz a Guildenstern zůstávají.)

ROSENKRANTZ Já chci domů.

GUILDENSTERN Nedejte se od nich zmást.

ROSENKRANTZ Necítím se tady ve své kůži...

GUILDENSTERN Zakrátko zas budeme doma a v suchu - na suchu a doma
- já budu...

ROSENKRANTZ Ztrácím půdu pod nohama...

GUILDENSTERN ...odkvačíme domů...

ROSENKRANTZ ...nevím, kde mi hlava stojí...

GUILDENSTERN ...a budete v suchu doma...

ROSENKRANTZ (*přeskakuje mu hlas*) ...mám toho po krk, plné zuby, nad hlavu. - Říkám vám, že vše spěje k zániku, zaniká v temnotě, tmí se ke konci, končí v prázdnotě...

GUILDENSTERN (*ho konejší jako chůva*) No tak... zakrátko zas budeme doma, pěkně v suchu... na suchu a v domě... (*Překotně.*) Stává se vám někdy, že si zničehonic a bůhvíproč nemůžete vzpomenout, jak se píše nějaké slovo - třeba „děvče“ nebo „sysel“ - a když je napíšete, že si nemůžete vzpomenout, jestli jste to slovo už někdy takhle viděl napsané...?

ROSENKRANTZ Vzpomínám si...

GUILDENSTERN Ano?

ROSENKRANTZ Vzpomínám si na doby, kdy žádné otázky neexistovaly.

GUILDENSTERN Otázky jsou odjakživa. Zaměnit jedny otázky jinými je to nejjednodušší.

ROSENKRANTZ A těch odpovědí. Na všechno byla nějaká odpověď.

GUILDENSTERN Zapomněl jste je.

ROSENKRANTZ (*rozhořčeně*) Nezapomněl - jak já jsem si pamatoval, jak se jmenuju - a jak vy, to byste koukal! Ano - odpovědi byly všude, kam jste se *podíval*. A žádné pochybnosti - lidi věděli, kdo jsem, a když to nevěděli, zeptali se, a já jim to řekl.

GUILDENSTERN A vy jste jim to řekl. Potíž je v tom, že je každý hrozně... důvěřivý, místo aby spoléhal na svůj instinkt. Celý život žijete tak blízko pravdě, až se stane trvale přítomnou rozostřenou skvrnkou v koutku vašeho zorného pole, a když ji jednou něco postrčí tam, kde její obrysy náhle vyvstanou, jako by na vás ze zálohy vyskočila pitvornost sama. Jezdec stojící za pološera, poloskutečna rozbřesku nového dne v třmenech svého komoně, zabušil na okenice a zavolal dvě jména. Byl to jen pouhý klobouk a plášť nadnášený šedým chocholem jeho dechu, ale když zavolal, šli jsme. Tolik je jisté - šli jsme.

ROSENKRANTZ Můžu vám říct, že je mi z toho pěkně nanic. Je mi jedno, jak se rozhodnete, ale už se proboha nějak rozhodněte.

GUILDENSTERN Něco tak svévolného si nemůžeme dovolit. Nepodnikli jsme přece tu dlouhou pouť kvůli tomu, aby nám dali jména. To všechno už se stalo. Máme ale při tom všem poměrně štěstí; mohlo se stát, že bychom se museli prohrabávat jmennými rejstříky celého lidstva, jako dva slepci plundrující bazar, aby našli své podobizny... Aspoň se nám dostalo alternativy.

ROSENKRANTZ Takže od této chvíle...

GUILDENSTERN ... Nemáme však na vybranou.

ROSENKRANTZ Zesměšnil jste mne před nimi.

GUILDENSTERN Já nebyl k smíchu o nic míň.

ROSENKRANTZ (*úzkostlivě vykřikne*) Nežádám než důslednost!

GUILDENSTERN (*tiše, s posměšným patosem*) Masku naši vezdejší dejž nám dnes.

ROSENKRANTZ (*skomíravě*) Já chci domů. (*Vykročí.*) Kudy jsme sem přišli? Ztrácím smysl pro orientaci.

GUILDENSTERN Jediný začátek je narození a jediný konec je smrt - kdybychom se ani na tohle nemohli spolehnout, čemu bychom ještě mohli věřit?

(*Opět k sobě přistoupí.*)

ROSENKRANTZ Nikomu nic nedlužíme.

GUILDENSTERN Jsme v pasti. Sebemenší váš čin vyvolává jiný čin na zcela jiném místě a sám je jím vyvoláván. Mějte oči otevřené a uši nastrožené. Postupujte obezřetně, dbejte pokynů. Nic se nám nestane.

ROSENKRANTZ Jak dlouho to ještě potrvá?

GUILDENSTERN Dokud se události samy nevybouří. Nebojte se, má to svou logiku - všechno pracuje pro vás. Vychutnávejte svou situaci. Uvolněte se. Nechat se uchopit za ruku a vést, být znovu dítětem, byť bez dětské nevinosti - to je jako vyhrát v loterii, obdržet porci dětství navíc, když to už vůbec nečekáte, odměnou za to, že jste byl hodný, nebo jako odškodnění za to, že jste nikdy žádnou odměnu neobdržel...
Neprotiřečím si?

ROSENKRANTZ Nevzpomínám si... Máme se čeho chytit?

GUILDENSTERN Dostalo se nám poučení. Hamlet se změnil. Co si z toho pamatujete?

ROSENKRANTZ No, že se změnil, ne? Je po těle i duchu k nepoznání...

GUILDENSTERN Zkuste ho zlákat k zábavě - zjistěte důvod jeho trápení.

ROSENKRANTZ Zemřel mu otec, co však dál?

GUILDENSTERN Stále mluví jen o nás - jistě nemá v světě nikoho, koho by více zbožňoval než nás.

ROSENKRANTZ Rozveselíme ho - zjistíme, co se stalo...

GUILDENSTERN Přesně tak. Stačí položit správné otázky a prozradit co nejmíň. Stará hra.

ROSENKRANTZ A pak můžeme jít?

GUILDENSTERN Obtěžkáni vděčností, jakou jenom král může projevit.

ROSENKRANTZ To zní hezky. Co myslíte, že rozumí tou vděčností?

GUILDENSTERN Že nezapomíná na své přátele.

ROSENKRANTZ Nechtěl byste to nějak upřesnit?

GUILDENSTERN Opravdu, těžko říct - někteří králové mají paměť děravou, jiní zas, abych tak řekl - co by však mohl být opak...?

ROSENKRANTZ Ano - ale...

GUILDENSTERN ...sloní... že by sloní paměť?

ROSENKRANTZ Neptám se, jak dlouho, ale kolik si toho pamatuje?

GUILDENSTERN Má fenomenální paměť - je to nezapomenutelně nezapomnětlivý král, jeho paměť je vpravdě královsky sloní...

ROSENKRANTZ S čím si to pohráváte?

GUILDENSTERN Se slovy, se slovy. Ničeho jiného se chytat nemůžeme.

(*Pauza.*)

ROSENKRANTZ Neměli bychom udělat něco - činorodého?

GUILDENSTERN Co tím myslíte?... Malou, nedomrlou lidskou pyramidu...?

ROSENKRANTZ Můžeme se sebrat a jít.

GUILDENSTERN Kam?

ROSENKRANTZ Za ním.

GUILDENSTERN Proč? Přejí si nás mít tady - jakmile začneme přecházet z místa na místo, budeme honit jeden druhého celou noc.

(*Pauza.*)

ROSENKRANTZ (*na rampě*) Jak tajuplné! (*Obrátí se.*) Připadám si jako divák - otřesný pocit. Jediné, co to činí jakžtakž snesitelným, je iracionál-

ní víra, že každým okamžikem může vstoupit někdo zajímavý...

GUILDENSTERN Vidíte někoho?

ROSENKRANTZ Ne. A vy?

GUILDENSTERN Ne. (*Na rampě.*) Je to rafinované mučení - probouzet v člověku zvědavost a odepřít mu provždy vysvětlení... (*Pauza.*) V tomhle nám chybí praxe.

ROSENKRANTZ Můžeme si zahrát na otázky. Na tři sety.

GUILDENSTERN K čemu to bude dobré?

ROSENKRANTZ Získáme praxi.

GUILDENSTERN Věta oznamovací. Jedna nula pro mě.

ROSENKRANTZ Vy fixlujete!

GUILDENSTERN Jak to?

ROSENKRANTZ Ještě jsem nezačal.

GUILDENSTERN Věta oznamovací. Dva nula.

ROSENKRANTZ Vy to počítáte?

GUILDENSTERN Co?

ROSENKRANTZ Vy to počítáte?

GUILDENSTERN Chyba! Stejná otázka se nesmí opakovat. Tři nula. Konec prvního setu.

ROSENKRANTZ Jestli chcete takhle pokračovat, tak nehraju.

GUILDENSTERN Kdo má podání?

ROSENKRANTZ Chm?

GUILDENSTERN Chyba! Žádné mručení. Nula jedna.

ROSENKRANTZ Kdo je na řadě?

GUILDENSTERN Proč?

ROSENKRANTZ Proč ne?

GUILDENSTERN Pročpak?

ROSENKRANTZ Chyba! Žádná synonyma! Jedna jedna.

GUILDENSTERN Co se to proboha děje?

ROSENKRANTZ Chyba! Řečnické otázky neplatí. Dva jedna.

GUILDENSTERN Jaký má vůbec tohle všechno smysl?

ROSENKRANTZ Netušíte?

GUILDENSTERN To říkáte mně?

ROSENKRANTZ Je tady snad někdo jiný?

GUILDENSTERN Kdo?

ROSENKRANTZ Jak to mám vědět?

GUILDENSTERN Proč se ptáte?

ROSENKRANTZ To myslíte vážně?

GUILDENSTERN To byla řečnická otázka?

ROSENKRANTZ Ne.

GUILDENSTERN Věta oznamovací. Dva dva. Setbol.

ROSENKRANTZ Co se to jen s vámi dneska děje?

GUILDENSTERN Kdy že?

ROSENKRANTZ Cože?

GUILDENSTERN Jste hluchý?

ROSENKRANTZ Jestli jsem mrtvý?

GUILDENSTERN Tak ano nebo ne?

ROSENKRANTZ Je v tom vůbec nějaký rozdíl?

GUILDENSTERN Je vůbec nějaký Bůh?

ROSENKRANTZ Chyba! To nemá logickou souvislost. Tři dva. Na sety vyrovnáno, jedna jedna.

GUILDENSTERN (*vážně*) Jak se jmenujete?

ROSENKRANTZ A jak vy?

GUILDENSTERN Já se ptal první.

ROSENKRANTZ Věta oznamovací. Jedna nula.

GUILDENSTERN Jak vám říkají doma?

ROSENKRANTZ A jak vám?

GUILDENSTERN Doma?

ROSENKRANTZ Vám říkají doma jinak?

GUILDENSTERN Kde doma?

ROSENKRANTZ Vy nemáte domov?

GUILDENSTERN Proč se ptáte?

ROSENKRANTZ Kam tím míříte?

GUILDENSTERN (*důrazně*) Jak se jmenujete?

ROSENKRANTZ Opakovaná otázka! Dva nula vedu. Mečbol.

GUILDENSTERN (*s ním vztekle zalomcuje*) KDO SI MYSLÍTE, ŽE JSTE?

ROSENKRANTZ Řečnická otázka! Třetí set i zápas - vyhrál jsem! (*Pauza.*)
Bože, kdy už to skončí?

GUILDENSTERN To je otázka.

ROSENKRANTZ Vše je otázka.

GUILDENSTERN Myslíte, že na tom záleží?

ROSENKRANTZ Vám na tom nezáleží?

GUILDENSTERN Proč by mi na tom mělo záležet?

ROSENKRANTZ Záleží na tom proč?

GUILDENSTERN (*ho dobromyslně dráždí*) Nezáleží na tom, proč na tom záleží?

ROSENKRANTZ (*se na něho oboří*) A na čem vlastně záleží vám?
(*Pauza.*)

GUILDENSTERN Na tom nezáleží.

ROSENKRANTZ (*hlasem volajícího na poušti*) ...Jaký je stav hry?

GUILDENSTERN Jaká jsou její pravidla?

(*V pozadí se vynoří Hamlet a začený do knihy přechází jeviště - krátce před tím, než opět zajde, povšimne si ho Guildenstern.*)

(*Prudce.*) Rosenkrantzi!

ROSENKRANTZ (*se ulekne*) Co je?

(*Hamlet odchází. Oba se vítězoslavně rozzáří, usmívají se.*)

GUILDENSTERN Vidíte? Co vy na to?

ROSENKRANTZ To bylo mazané.

GUILDENSTERN Celkem přirozené?

ROSENKRANTZ Bezprostřední.

GUILDENSTERN Zapsal jste si to za uši?

ROSENKRANTZ Smekám před vámi klobouk.

GUILDENSTERN Podejme si ruce.

(*Udělají to.*)

ROSENKRANTZ A teď vyzkouším já vás - Guildenstern...!

GUILDENSTERN ...Ještě ne - musíte mě tím zaskočit.

ROSENKRANTZ Pravda.

(*Poodejdou od sebe. Pauza.*)

(*Po straně Guildensternovi.*) Připraven?

GUILDENSTERN (*vybuchne*) Co blbnete?

ROSENKRANTZ Pardon.

(*Pauza.*)

GUILDENSTERN (*vyštěkne*) Guildensterne!

ROSENKRANTZ (*sebou trhne*) Co je? (*Vzápětí schlípně.*)

(*Guildenstern je znechucen.*)

GUILDENSTERN Nežádám než důslednost!

ROSENKRANTZ (*tíše*) Nehledám než nesmrtelnost...

GUILDENSTERN (*skomíravě*) A týden náš vezdejší dejž nám dnes...

(*Krátká pauza.*)

ROSENKRANTZ Kdo to byl?

GUILDENSTERN Vy jste ho nepoznal?

ROSENKRANTZ On nepoznal mne.

GUILDENSTERN Neviděl vás.

ROSENKRANTZ Já jsem ho neviděl.

GUILDENSTERN To se ještě uvidí. Málem jsem ho nepoznal, jak se změnil.

ROSENKRANTZ To jste poznal?

GUILDENSTERN Je k nepoznání.

ROSENKRANTZ Jak to víte?

GUILDENSTERN Po těle i po duchu.

ROSENKRANTZ Rozumím.

GUILDENSTERN Už to není on.

ROSENKRANTZ Změnil se.

GUILDENSTERN Viděl jsem. (*Krátká pauza.*) Zjistěte důvod jeho trápení.

ROSENKRANTZ Já?

GUILDENSTERN Vy.

ROSENKRANTZ Jak?

GUILDENSTERN Otázka - odpověď. Vyšlapané stezky jsou nejschůdnější.

ROSENKRANTZ Trápí se.

GUILDENSTERN Vy se ptejte, já budu odpovídat.

ROSENKRANTZ Víte, není to už on.

GUILDENSTERN Já jsem on, chápete?

(*Krátká pauza.*)

ROSENKRANTZ A kdo jsem tedy já?

GUILDENSTERN Vy jste vy.

ROSENKRANTZ A on je vy?

GUILDENSTERN To už vůbec ne.

ROSENKRANTZ Trápíte se?

GUILDENSTERN To je ono. Připraven?

ROSENKRANTZ Vraťme se ještě kousek zpátky.

GUILDENSTERN Trápím se.

ROSENKRANTZ Nepovídejte.

GUILDENSTERN Zjistěte důvod mého trápení.

ROSENKRANTZ Tak dobře.

GUILDENSTERN Otázka - odpověď.

ROSENKRANTZ Jak mám začít?

GUILDENSTERN Oslovte mne.

ROSENKRANTZ Milý Guildensterne!

GUILDENSTERN (*tiše*) Vy jste zapomněl - co?

ROSENKRANTZ Milý Rosenkrantzi!

GUILDENSTERN (*má co dělat, aby se ovládl*) Mám dojem, že jste to dost dobře nepochopil. Pokoušíme se o hypotézu, v níž já odpovídám za něho na otázky, které mi kladete vy.

ROSENKRANTZ Aha! Připraven?

GUILDENSTERN Víte, co máte dělat?

ROSENKRANTZ Co?

GUILDENSTERN Jste opravdu tak pitomý?

ROSENKRANTZ Prosím?

GUILDENSTERN Jste hluchý?

ROSENKRANTZ Říkal jste něco?

GUILDENSTERN (*káravě*) Teď přece nehrajeme...

ROSENKRANTZ Věta oznamovací.

GUILDENSTERN (*křičí*) Teď ne! (*Pauza.*)

(Poodejdou od sebe a posadí se.)

Možná, že se tudy bude vracet.

ROSENKRANTZ Nepůjdeme?

GUILDENSTERN Proč?

ROSENKRANTZ *(vyskočí, luskne prsty)* Ach tak! Vy chcete říct - tedy vy děláte, že jste *on* a *já* že vám kladu otázky!

GUILDENSTERN *(suše)* Výborně.

ROSENKRANTZ Celého jste mě popletl.

GUILDENSTERN To jsem si všiml.

ROSENKRANTZ Jak mám začít?

GUILDENSTERN Oslovte mne.

(Stojí tvářemi proti sobě, pózuje.)

ROSENKRANTZ Ctihodný princí!

GUILDENSTERN Milý Rosenkrantzi!

(Pauza.)

ROSENKRANTZ Takže já dělám, že jsem vy?

GUILDENSTERN Jistěže ne. Ale když chcete. Pokračujeme?

ROSENKRANTZ Otázka - odpověď.

GUILDENSTERN Správně.

ROSENKRANTZ Správně. Ctihodný princí!

GUILDENSTERN Milý příteli!

ROSENKRANTZ Jakpak se vede?

GUILDENSTERN Trápím se.

ROSENKRANTZ Nepovídejte. V jakém smyslu?

GUILDENSTERN Změnil jsem se.

ROSENKRANTZ Po duchu nebo po těle?

GUILDENSTERN Tak i tak.

ROSENKRANTZ Rozumím. (*Pauza.*) To není nic nového.

GUILDENSTERN Ptejte se na podrobnosti. Ryjte do něj. Sondujte pozadí, navoďte atmosféru.

ROSENKRANTZ Takže - váš strýc je dánským králem?!

GUILDENSTERN A před ním můj otec.

ROSENKRANTZ A před ním jeho otec?

GUILDENSTERN Ne, před ním můj otec.

ROSENKRANTZ Ale to snad...

GUILDENSTERN Jen se klidně ptejte.

ROSENKRANTZ Počkat, musím si to srovnat v hlavě. Váš otec byl král. Vy jste jeho jediný syn. Váš otec umírá. Vy jste zletilý. Králem se stává váš strýc.

GUILDENSTERN Ano.

ROSENKRANTZ Ale to je neobvyklé.

GUILDENSTERN Neslýchané.

ROSENKRANTZ Nepochybně. Kde jste byl?

GUILDENSTERN V Německu.

ROSENKRANTZ Takže trůn uchwátil.

GUILDENSTERN Vloudil se naň.

ROSENKRANTZ Což mi něco připomíná.

GUILDENSTERN To by mělo.

ROSENKRANTZ Nechci být osobní.

GUILDENSTERN Štěbetají o tom vrabci na střeše.

ROSENKRANTZ Sňatek vaší matky.

GUILDENSTERN Vloudil se k ní do postele.

(*Krátká pauza.*)

ROSENKRANTZ (*truchlivě*) Jeho tělo bylo ještě teplé.

GUILDENSTERN Její též.

ROSENKRANTZ Toť věru neuvěřitelné.

GUILDENSTERN Spíš nechutné.

ROSENKRANTZ Ukvapené.

GUILDENSTERN Podezřelé.

ROSENKRANTZ Vyvolává to různé myšlenky.

GUILDENSTERN Nemyslete, že jsem o tom nepřemýšlel.

ROSENKRANTZ A s bratrem svého muže.

GUILDENSTERN Měli k sobě blízko.

ROSENKRANTZ Přišla k němu...

GUILDENSTERN ...Až příliš blízko...

ROSENKRANTZ ...hledat útěchu.

GUILDENSTERN To se mi ale vůbec nelíbí.

ROSENKRANTZ Jedno k druhému.

GUILDENSTERN Krvesmilstvo k cizoložství.

ROSENKRANTZ Zašel byste vy tak daleko?

GUILDENSTERN Nikdy.

ROSENKRANTZ Rekapituluji: váš milovaný otec umírá, vy jste jeho následník, vrátíte se domů a zjistíte, že jeho mrtvola ještě ani nevychladla, když se na jeho trůn a do jeho postele vloudil jeho mladší bratr, čímž se prohřešil jak proti zákonům, tak proti přírodě. A teď mi řekněte, co je důvodem vašeho neobvyklého chování.

GUILDENSTERN To si nedovedu vysvětlit! (*Pauza.*) Ale to vše je obecně známo, ví o tom kdekdo. A přesto pro nás poslal. A my jsme přišli.

ROSENKRANTZ (*pozorně naslouchá*) Poslyšte! Slyšel jsem hudbu...

GUILDENSTERN Jsme zde.

ROSENKRANTZ ...Nějakou kapelu... Myslím, že jsem slyšel kapelu.

GUILDENSTERN Rosenkrantzi...

ROSENKRANTZ (*nepřítomně, stále naslouchá*) Co je?

(Krátká pauza.)

GUILDENSTERN *(s mírným úsměškem)* Guildensterne...

ROSENKRANTZ *(podrážděný opakováním situace)* Co je?

GUILDENSTERN Jste vy vůbec schopen něco rozlišovat?

ROSENKRANTZ *(se k němu obrátí)* Co?

(Pauza.)

GUILDENSTERN Jděte se podívat, jestli tam není.

ROSENKRANTZ Kdo?

GUILDENSTERN Tamhle.

(Rosenkrantz přejde k postranním kulisám v zadní části jeviště, nahlédne do nich, vrátí se a obřadně podává hlášení.)

ROSENKRANTZ Je tam.

GUILDENSTERN Co dělá?

ROSENKRANTZ *(se jde znovu podívat)* Mluví.

GUILDENSTERN Sám k sobě?

(Rosenkrantz vykročí, aby se podíval. Guildenstern ho netrpělivě zarazí.)

Je sám?

ROSENKRANTZ Ne.

GUILDENSTERN Takže nemluví sám k sobě?

ROSENKRANTZ Sám nemluví... Myslím, že jde k nám. *(Nejistě.)*
Nepůjdeme?

GUILDENSTERN Co vás to napadá? Už o nás vědí.

(Vzadu vstoupí na scénu pozpátku Hamlet, následován Poloniem. Rosenkrantz a Guildenstern stojí po stranách vpředu a dívají se na příchozí.)

HAMLET ...i vy, pane, budete jednou mít zrovna tolik let co já... jestli co živ dokážete chodit pozpátku jako rak.

POLONIUS *(stranou)* Je, je to pomatené, a přece to má hlavu i patu. - Příliš čerstvého vzduchu vám nesvědčí, princí. Pojdte dovnitř.

HAMLET Do hrobu.

POLONIUS To je opravdu dovnitř a čerstvý vzduch tam taky není.

(Hamlet dojde až k postrannímu východu z jeviště, Polonius nesrozumitelně pokračuje, až po...)

Vážený princí, dejte mi, prosím, dovolení odejít.

HAMLET Nic bych vám ani nemohl dát s větší ochotou - mimo svůj život, mimo život, mimo život...

POLONIUS *(přechází do přední části jeviště)* Klaním se vám, můj pane. *(Hluboce se klaní. Rosenkrantzovi)* Hledáte prince Hamleta? Je tady.

ROSENKRANTZ *(Polonioví)* Bůh s vámi, pane.

(Polonius odejde.)

GUILDENSTERN *(volá dozadu na Hamleta)* Ctihodný princí!

ROSENKRANTZ Můj milovaný princí!

(Hamlet, stojící ve středu zadní části jeviště, se k nim obrátí.)

HAMLET Drazí přátelé! Jak se ti vede, Guildensterne? *(Vykročí s rozpřaženými rukama k Rosenkrantzovi, zatímco Guildenstern se uklání naprázdno. Hamlet se opravuje. Stále Rosenkrantzovi.)* A tobě, Rosenkrantzi?

(Dobromyslně se tomuto omylu smějí. Setkají se ve středu scény, obrátí se zády k hledišti, odcházejí. Hamlet jde uprostřed a drží je kolem ramen.)

Jak se vám oběma daří, milí chlapci?

(Světla hasnou.)

DRUHÉ DĚJSTVÍ

Hamlet, Rosenkrantz a Guildenstern pokračují v dialogu z předchozí scény. Jejich rozhovor vedený za chůze je zprvu nesrozumitelný; první zřetelná slova pronáší Hamlet. Je to závěr jeho řeči k oběma přátelům - viz Shakespeare, druhé dějství, scéna druhá.

HAMLET K čertu, kdyby to učenost dokázala rozpoznat, našla by v tom něco nadpřirozeného.

(Ozvou se fanfáry herců.)

GUILDENSTERN Herci jsou tu.

HAMLET Vítám vás na Elsinoru, pánové. Podáváte mi ruce? *(Podává jim ruku.)* Dobrá, uvítání je třeba provést jak se sluší obřadně. Podvoluji se vaší zvyklosti. Hercům se totiž musí člověk poklonit hodně okázale, a byl bych nerad, aby se zdálo, že je vítám srdečněji než vás. Buďte vítáni; ale můj strýček-otec a tetička-matka se mýlí.

GUILDENSTERN V čem, drahý princí?

HAMLET Blázním, jen když fouká od severozápadu; ale při jižním větru vrabce od volavky rozeznám.

(Guildenstern se odvrátí, současně vstoupí Polonius.)

POLONIUS Zdravím vás, pánové.

HAMLET *(Rosenkrantzovi)* Slyšíte mě, Guildensterne, *(nejistě Guildensternovi)* a vy taky, pojdte blíž - to velké nemluvně ještě nevyrostlo z plenek... *(Odchází s Rosenkrantzem do pozadí, rozprávějí spolu.)*

POLONIUS Můj pane, mám pro vás novinku.

HAMLET *(pouští Rosenkrantze a napodobuje Polonia)* Můj pane, mám pro vás novinku... Když ve starém Římě hrával Roscius...

(Rosenkrantz přejde dopředu a připojí se ke Guildensternovi.)

POLONIUS *(kráčí za odcházejícím Hamletem)* Přijeli herci, Výsosti.

HAMLET Povídali, že mu hráli.

(Hamlet a Polonius odejdou. Rosenkrantz a Guildenstern úporně přemýšlejí. Žádný z nich nechce promluvit první.)

GUILDENSTERN Hm?

ROSENKRANTZ Ano?

GUILDENSTERN Co?

ROSENKRANTZ Nic. Myslel jsem, že vy...

GUILDENSTERN Ne.

ROSENKRANTZ Ach tak.

(*Pauza.*)

GUILDENSTERN Myslím, že můžeme říct, že jsme udělali jistý pokrok.

ROSENKRANTZ Myslíte?

GUILDENSTERN Myslím, že říct to můžeme.

ROSENKRANTZ Myslím, že můžeme říct, že si z nás dělal blázny.

GUILDENSTERN Šli jsme na něj ovšem pěkně od lesa.

ROSENKRANTZ (*jízlivě*) „Otázka - odpověď. Vyšlapané stezky jsou nejspíš schůdnější!“ Bodoval od začátku do konce.

GUILDENSTERN Jednou nebo dvakrát nám snad trochu zatopil, ale jinak myslím, že jsme pole ovládali s přehledem.

ROSENKRANTZ (*prostě*) Roznesl nás na kopytech.

GUILDENSTERN Měl možná mírnou převahu.

ROSENKRANTZ (*pobouřeně*) Dvacet sedm ke třem, a tomu vy říkáte mírná převaha?! Rozdrtil nás.

GUILDENSTERN A co naše úhybné manévry?

ROSENKRANTZ Vaše úhybné manévry byly jedna radost. „Poslali pro vás?“ povídá. „Poslali pro nás, princi...“ Myslel jsem, že se hanbou propadnu.

GUILDENSTERN Měl šest řečnických otázek...

ROSENKRANTZ Otázka - odpověď, prosím. Vypálil na nás v deseti minutách sedmadvacet otázek a odpověděl na tři. Pořád jsem čekal, kdy už do něj začnete *rýt*. „Kdy už do něj začne *rýt*?“ říkal jsem si.

GUILDENSTERN ...A dvakrát se opakoval.

ROSENKRANTZ Nezmošli jsme se na jedinou pořádnou otázku.

GUILDENSTERN Ale *příznaky* jeho nemoci jsme zjistili, nemyslíte?

ROSENKRANTZ Polovina toho, co řekl, znamenala něco jiného a druhá polovina neznamenalala vůbec nic.

GUILDENSTERN Moje diagnóza zní následovně: zmařené ambice - pocit křivdy.

ROSENKRANTZ Šest řečnických otázek a dvě opakované, takže zbývá devatenáct, z nichž jsme odpověděli na patnáct. A co se nám dostalo oplátkou? Je sklíčený!... Dánsko je vězení a radši by žil zavřen do skořáčky po ořechu; pak jakási stínohra o podstatě ctižádostivosti, aniž by ovšem uvedl jediný příklad, a naše jediná přímá otázka, která snad mohla někam vést, vedla jen ke skutečně cenné výpovědi, že rozezná vrabce od volavky.

(*Pauza.*)

GUILDENSTERN Při jižním větru.

ROSENKRANTZ A když je jasno.

GUILDENSTERN Když tomu tak není, nerozezná je.

ROSENKRANTZ Je vydán napospas žívlům. (*Olízne si prst a vztýčí ho vzhůru - tváří k obecnstvu.*) Fouká od jihu?

(*Upírají oči do obecnstva.*)

GUILDENSTERN Nevypadá moc jižně. Proč si to myslíte?

ROSENKRANTZ Neřekl jsem, že si to myslím. Může to být docela klidně severák.

GUILDENSTERN To se mi nezdá.

ROSENKRANTZ No jak myslíte - když na tom chcete trvat.

GUILDENSTERN Počkejte - podle mého hrubého odhadu jsme přišli zhruba od jihu.

ROSENKRANTZ Aha, rozumím. Kudy jsme to vlastně přišli?

(*Guildenstern se nerozhodně rozhlíží.*)

Zhruba.

GUILDENSTERN (*si odkašle*) Ráno by mělo být slunce na východě. Na to se myslím můžeme spolehnout.

ROSENKRANTZ Že je ráno?

GUILDENSTERN Jestli je ráno a slunce stojí například *tamhle* (*stojí proti*

obecenstvu, ukazuje doprava), tak tamhle (ukáže před sebe) je sever. Na druhou stranu jestliže ráno není a slunce stojí tamhle (ukáže doleva) ...pak je sever... (nepřesvědčivě) pořád tamhle. (Pookřeje.) Řečeno jinými slovy: jestli jsme přišli tamhle odtud (před sebe) a je ráno, bude slunce tamhle (doleva), ale jestli je skutečně tamhle (doprava) a je pořád ráno, museli jsme přijít tamhle odtud (ukazuje za sebe), a jestli tamhle je jih (doleva) a slunce je ve skutečnosti tamhle (před sebe), tak je teď odpoledne. Jestli však ani jedna z těchto možností neplatí...

ROSENKRANTZ Proč nejdete ven a nepodíváte se?

GUILDENSTERN Pragmatismus?! - Nic lepšího vás nenapadá? Zdá se, že nemáte žádnou vlastní představu našeho stanoviště! Na tohle vám kompas neodpoví, za to vám ručím. (*Pauza.*) Mimoto takhle vysoko na severu se to stejně nepozná - venku je nejspíš tma jako v pytli.

ROSENKRANTZ Já jenom naznačuji, že poloha slunce, pokud svítí, vám poskytne hrubou představu o čase; naopak zase hodiny, pokud jdou, vám poskytnou hrubou představu o poloze slunce. Zapomněl jsem už, co se snažíte určit.

GUILDENSTERN Snažím se určit směr větru.

ROSENKRANTZ Tady přece žádný vítr není. *Průvan*, to ano.

GUILDENSTERN V tom případě jeho původ. Přibližme se jeho zdroji a získáme hrubou představu, odkud jsme přišli - což nám pomůže zhruba určit, kde je jih, abychom se měli o co opřít.

ROSENKRANTZ Zdvihá se z podlahy. (*Zkoumá očima podlahu.*) Tam nemůže být jih, že ne?

GUILDENSTERN To přece není žádný směr. Olízněte si palec u nohy a zakružte jím nad zemí.

(*Rosenkrantz odhaduje vzdálenost ke svým nohám.*)

ROSENKRANTZ To nepůjde, musel byste mi ho olíznout sám.

(*Pauza.*)

GUILDENSTERN Já osobně se kloním k názoru, že to necháme plavat.

ROSENKRANTZ Nebo já vám beze všeho olíznu váš.

GUILDENSTERN Ne, děkuji vám.

ROSENKRANTZ Milerád vám s ním i zakroužím.

GUILDENSTERN (*Rosenkrantzovu zátylku*) Co blázníte, proboha?

ROSENKRANTZ Chci vám jen prokázat přátelskou službu.

GUILDENSTERN (*poodstoupí*) Někdo by mohl přijít. Koneckonců, počítali jsme s tím přece. Původně.

(*Delší pauza.*)

ROSENKRANTZ Možná, že se všichni ušlapali, jak se sem hrnuli. - Zavolejte na ně. Něco provokativního. Popíchněte je.

GUILDENSTERN Kola se dala do pohybu a otáčejí se svojí odměřenou rychlostí, k níž jsme... odsouzení. Každý pohyb je diktován předchozím - v tom je smysl řádu. Dáme-li průchod svévoli, bude z toho přinejmenším zmatek, a to bychom mohli být ještě rádi. Neboť kdybychom náhodou, či-rou náhodou zjistili, nebo se jenom domýšleli, že naše libovůle je součástí jejich řádu, pak bychom věděli, že jsme ztraceni. (*Posadí se.*) Jistému Číňanovi z dynastie Tchang - z čehož je zřejmé, že to byl filozof - se jednou zdálo, že je motýl, a od té chvíle si nebyl nikdy zcela jistý, zda není motýlem, kterému se zdá, že je čínským filozofem. Můžete mu závidět; byl vlastně pojištěný nadvakrát.

(*Delší pauza. Rosenkrantz pojednou vyskočí a zařve do obecenstva.*)

ROSENKRANTZ Hoří!

GUILDENSTERN (*je skokem na nohou*) Kde?

ROSENKRANTZ Klid - demonstruju pouze zneužití svobody projevu. Abych dokázal, že vůbec existuje. (*Opovržlivě hledí do obecenstva - pak zase jinam - nakonec opět před sebe.*) Nikdo se ani nehne. Klidně by tady uhořeli. (*Vyloví ze svého měšce minci. Vyhodí ji, lapne ji ve vzduchu, podívá se na ni. Vrátí ji do měšce.*)

GUILDENSTERN Co to bylo?

ROSENKRANTZ Cože?

GUILDENSTERN Hlava, nebo orel?

ROSENKRANTZ Ach. Nepodíval jsem se.

GUILDENSTERN Ale podíval.

ROSENKRANTZ Nepovídáte? (*Vytáhne minci a prohlíží si ji.*) Máte pravdu - to mi něco připomíná.

GUILDENSTERN Co je poslední věc, na kterou se pamatujete?

ROSENKRANTZ Radši mi to nepřipomínejte.

GUILDENSTERN Překračujeme na své cestě mosty a pálíme je za sebou a náš postup vyznačuje toliko zápach dýmu a pravděpodobnost, že nám kdysi szly oči.

(Rosenkrantz k němu radostně přistoupí, mezi palcem a ukazováčkem drží minci. Zakryje ji druhou rukou, sevře obě v pěst a natáhne je před Guildensterna. Guildenstern se nad nimi zamyslí. Ukáže na levou ruku a Rosenkrantz ji otevře - je prázdná.)

ROSENKRANTZ Ne.

(Znovu totéž. Guildenstern opět ukáže na levou ruku. Rosenkrantz v ní ani tentokrát nic nemá.)

Bluf na druhou!

(Znovu totéž. Guildenstern klepne na jednu ruku, pak rychle na druhou. Rosenkrantz mimoděk otevře obě a ukáže se, že je má prázdné. Rosenkrantz se rozesměje a Guildenstern vykročí do pozadí jeviště. Rosenkrantz se přestane smát, dívá se pod nohy, poklepává si na šaty, tváří se zmateně. Vzápětí vejde Polonius následován herci a Hamletem.)

POLONIUS *(vstupuje)* Pojdte, pánové.

HAMLET Vstupte za ním, pánové. Zítra nám zahrajete. *(Stranou k Prvnímu herci, který uzavírá průvod.)* Co tomu říkáš, příteli, nemohli byste zahrát Gonzagovo zavraždění?

PRVNÍ HEREC Ale ano, Výsosti.

HAMLET Tak to zítra předvedete. Kdybych připsal do hry nějakých dvádnáct, šestnáct veršů - naučíte se jim, vid', když to musí být?

PRVNÍ HEREC Ale ano, Výsosti.

HAMLET Výborně. Jdi za tím pánem, a ne aby sis ho dobíral.

(První herec schází k rampě, spatří Rosenkrantze a Guildensterna. Zastaví se. Hamlet jde za ním a bez pauzy je oslovuje.)

Milí přátelé, večer na shledanou. Jste v Elsinoru vítáni.

ROSENKRANTZ Klaním se, pane.

(Hamlet odejde.)

GUILDENSTERN Tak jste nás dostihli.

PRVNÍ HEREC *(chladně)* Jak se to vezme, pane.

GUILDENSTERN Dávejte si pozor na jazyk, nebo vám ho vytrhneme a zby-

tek odhodíme - jak se to dělávalo na římské hostině se slavíkem.

ROSENKRANTZ Utrhl jste mi ta slova ze rtů.

GUILDENSTERN Nebudete schopen slova.

ROSENKRANTZ Zůstanete provždy němý.

GUILDENSTERN Jako statista při monologu.

ROSENKRANTZ Jako slavík na římské hostině.

GUILDENSTERN Vaše dikce bude v tahu.

ROSENKRANTZ Vaše role bude seškrtaná.

GUILDENSTERN Na pantomimu.

ROSENKRANTZ Na dramatické pauzy.

GUILDENSTERN Nikdy už nenajdete vhodné slovo.

ROSENKRANTZ Neolíznete si rty.

GUILDENSTERN Neochutnáte své slzy.

ROSENKRANTZ Svou snídani.

GUILDENSTERN Nepoznáte mezi tím rozdíl!

ROSENKRANTZ Žádný v tom ani nebude.

GUILDENSTERN Utrhneme vám slova ze rtů.

ROSENKRANTZ Tak jste nás přistihli.

GUILDENSTERN Tak jste nás dostihli.

PRVNÍ HEREC (*odměřeně*) Jak se to vezme! (*Trpce.*) Odešli jste od nás.

GUILDENSTERN Ach! Zapomněl jsem - předváděli jste nám u cesty jakou-
si dramatickou scénu. Ano, je mi líto, že jsme to propásli.

PRVNÍ HEREC (*je stále podrážděnější, nyní vybuchne*) Nemůžeme se podí-
vat jeden druhému do očí! (*Pauza, opět se ovládá.*) Nechápete, co je to
za ponížení - být ošizeni o jediný předpoklad naší existence: aby se na
nás někdo díval... Spatřili jsme se náhle v pravém světle - jako přiblblé
děti, které se pitvoří v šatech, jaké jakživ nikdo nenosil, pronášejí slova,
jaká jakživ nikdo nevyпустиł z úst, v parukách si přísahají lásku slovy ba-
nálních rýmovaček, zabíjejí se dřevěnými meči, jako kolovrátek chrlí fa-
lešná prohlášení víry a jalové přísliby pomsty - a každé naše gesto, kaž-

dá naše póza se rozplývaly v řídkém liduprázdném vzduchu. Vykupovali jsme svoji důstojnost od mraků a naslouchali nám jen nic nechápající ptáci. (*Vyčítavě se na ně osopí.*) Copak to nechápete? Jsme *herci* - opaky lidí!

(*V rozpacích před ním ustupují, jeho hlas se zklidňuje.*)

Vzpomeňte si, v duchu, na tu nejtajnější... nejsoukromější... nejintimnější věc, kterou jste kdy udělali v přesvědčení, že nikdy nevyjde najevo... (*Dává jim - a obecenstvu - čas na rozmyšlenou.*)

(*Rosenkrantz se začne tvářit nejistě.*)

Už si vzpomínáte? (*Útočí na ně hlasem i pohyby hlavy.*) Nuže, já vás při tom viděl!

(*Rosenkrantz vyskočí a vztekle to popírá.*)

ROSENKRANTZ Tak to teda ne! To je lež! (*Zarází se, nervózně se zahihňá do vzduchoprázdna a opět se posadí.*)

PRVNÍ HEREC Jsme herci... Dáváme všanc sami sebe, prodchnuti důvěrou v ustálené zvyklosti našeho řemesla: že se na nás bude někdo dívat. A pak se diváci postupně vytratili, že nezůstal nikdo. Byli jsme zaskočení, ocitli jsme se na suchu. Až do vrahova dlouhého monologu jsme neměli chvíli času rozhlédnout se kolem; a pak jsme ztuhli, kde jsme stáli, naše oči hledaly vaše tváře, zprvu ještě v dobré víře, pak už nejistě, a posléze v čirém zoufalství, ale každý trs trávy, každý pařez, každý zjevný kout kol dokola zel prázdnotou a král-vrah sděloval svou strašlivou nekonečnou vinu pustému obzoru... Otáčeli jsme hlavy do všech stran s ostražitostí ještěrek; mrtvola neposkvrněné Rosalindy prokukovala mezi prsty a králi přeskakoval hlas. Ale zvyk a bezmezná důvěra, že nás obecenstvo špehuje zpoza nejbližšího křoví, hnaly naše těla, aby klopýtala dále ještě dlouho poté, co byla zbavena všeho významu, dokud se jako splašené spřežení nezchvátíla a nestrnula na místě. Ale nikdo se neukázal. Nikdo nás nevypískal. Všude kolem vládlo mrtvé ticho a jeho tíže padla na nás; bylo to necudné. Odložili jsme své koruny, meče a zlatem krumplovaná roucha a mlčky jsme se vydali na cestu k Elsinoru.

(*Ticho. Potom Guildenstern zvolna, odměřeně zatleská.*)

GUILDENSTERN Skvěle předneseno - málem jste mi vehnal slzy do očí! Snad jen těch metafor bylo příliš. Ale to není kritika - pouze věc osobního vkusu. Přišli jste tedy - s pomstou v srdci. Obrazně řečeno - samosebou. Ale řekněme, že jsme to odčinili; jistě nepochybujete, komu můžete děkovat za své vystoupení u dvora.

PRVNÍ HEREC Už jsme tady vystupovali. Vždycky tu hrajeme.

GUILDENSTERN Vy jste už pro něho hráli?

PRVNÍ HEREC Ano, pane.

GUILDENSTERN Co budete hrát?

PRVNÍ HEREC *Gonzagovo zavraždění.*

GUILDENSTERN Rychlý spád a stohy mrtvol zaručeny.

PRVNÍ HEREC Obratně vykradeno z italských předloh...

ROSENKRANTZ O čem to je?

PRVNÍ HEREC O králi a o královně...

GUILDENSTERN Úniková tematika! A co dál?

PRVNÍ HEREC Krev...

GUILDENSTERN ...láska a krasomluva.

PRVNÍ HEREC Ano. (*Odchází.*)

GUILDENSTERN Kam jdete?

PRVNÍ HEREC Mohu si jít kam chci.

GUILDENSTERN Je vidět, že se vyznáte.

PRVNÍ HEREC Nejsem tady poprvé.

GUILDENSTERN My jsme tu pořád jako ztraceni.

PRVNÍ HEREC Hlavně abyste neztratili hlavu.

GUILDENSTERN To soudíte z okolností?

PRVNÍ HEREC Ze zkušenosti.

GUILDENSTERN Nejste tady poprvé.

PRVNÍ HEREC A vím, odkud vítr fouká.

(Hercův vážný výraz se nezmění. Vykročí opět k odchodu. Guildenstern mu zastoupí cestu.)

GUILDENSTERN Pravda je taková, že vaše společnost je nám vzácná, neboť jinou nemáme. Až příliš dlouho jsme byli odkázáni na vlastní nápady - člověk pak jen uvítá tu svíravou nejistotu být odkázán na nápady někoho dalšího.

PRVNÍ HEREC Nejistota je docela normální stav. Nejste žádná výjimka.
(*Znovu chce odejít.*)

GUILDENSTERN (*ztrácí sebekontrolu*) Ale co tedy proboha máme *dělat*?

PRVNÍ HEREC Uvolněte se. Přizpůsobte se. Každý to tak dělá. Nemůžete se ubírat životem a na každém kroku zkoumat svoji situaci.

GUILDENSTERN Když ale nevíme, co se děje, ani co si počít sami se sebou. Nevíme, jak se máme chovat.

PRVNÍ HEREC Chovejte se přirozeně. Hlavně že víte, proč jste tady.

GUILDENSTERN Víme jen to, co nám řekli, a to je trochu málo. A jak je nám známo, není to ani pravda.

PRVNÍ HEREC Jak je všeobecně známo, nic není pravda. Všechno je otázkou důvěry; pravda je pouze to, co se za pravdu pokládá. Takové je oběživo světa. Možná že nemá žádnou hodnotu, ale na tom nezáleží, pokud je všichni akceptují. Naše jednání se zakládá na předpokladech. Co předpokládáte?

ROSENKRANTZ Hamlet je k nepoznání, po těle i po duchu. Musíme zjistit důvod jeho trápení.

GUILDENSTERN Je - zasmušilý.

PRVNÍ HEREC Zasmušilý?

ROSENKRANTZ Šílí.

PRVNÍ HEREC Jak šílí?

ROSENKRANTZ Aha. (*Guildensternovi.*) Jak šílí?

GUILDENSTERN Je spíš nerudný, než že by šílel.

PRVNÍ HEREC Zasmušilý.

GUILDENSTERN Rozladěný.

ROSENKRANTZ Náladový.

PRVNÍ HEREC Namrzelý.

GUILDENSTERN Zatvrzelý. A přesto.

ROSENKRANTZ Jistě.

GUILDENSTERN Například.

ROSENKRANTZ Mluví sám k sobě, což by svědčilo o šílenství.

GUILDENSTERN Kdyby nemluvil rozumně, což mluví.

ROSENKRANTZ Což svědčí o opaku.

PRVNÍ HEREC Čeho?

(Krátká pauza.)

GUILDENSTERN Myslím, že jsem na to přišel. Člověk, který mluví rozumně sám k sobě, není o nic šílenější než člověk, který vykládá nesmysly jiným.

ROSENKRANTZ Nebo právě tak šílený.

GUILDENSTERN Nebo právě tak šílený.

ROSENKRANTZ A on dělá oboje.

GUILDENSTERN No prosím.

ROSENKRANTZ Je nepřítčně rozumný.

(Pauza.)

PRVNÍ HEREC Proč?

GUILDENSTERN Aha. *(Rosenkrantzovi.)* Proč?

ROSENKRANTZ Právě.

GUILDENSTERN Právě co?

ROSENKRANTZ Právě proč?

GUILDENSTERN Právě proč *co*?

ROSENKRANTZ Co?

GUILDENSTERN *Proč?*

ROSENKRANTZ Co proč, právě?

GUILDENSTERN Proč je šílený?

ROSENKRANTZ *Já nevím!*

(Krátká pauza.)

PRVNÍ HEREC Ten stařec má za to, že mezi ním a jeho dcerou vzkvétá láska.

ROSENKRANTZ (*zděšeně*) Můj ty Bože! To je trochu silná káva.

PRVNÍ HEREC Ne, ne, ne - *on* přece žádnou dceru nemá, ten stařec si myslí, že mezi ním a *jeho* dcerou...

ROSENKRANTZ Mezi tím starcem a...?

PRVNÍ HEREC Mezi Hamletem a starcovou dcerou, si myslí stařec.

ROSENKRANTZ Ha! Už to začíná brát smysl! Neopětovaná vášeň!

GUILDENSTERN (*Prvnímu herci*) Jak to víte?

(*První herec vykročí k odchodu.*)

(*Despoticky.*) Nikdo neopustí místnost! (*Pauza, nejistě.*) Pokud nebude mít pádný důvod.

PRVNÍ HEREC Proč ne?

GUILDENSTERN Tohle věčné špacírování je čím dál svévolnější - valem ztrácím přehled. Od této chvíle platí jen rozumné důvody.

PRVNÍ HEREC (*si vzpomíná*) Musím se naučit roli.

GUILDENSTERN Odchod!

(*První herec odejde do postranních kulís. Rosenkrantz si přiloží ruce k ústům a řve na opačnou stranu.*)

ROSENKRANTZ Další!

(*Nikdo však nepřichází.*)

GUILDENSTERN Co jste čekal?

ROSENKRANTZ Něco... někoho... nic.

(*Usednou tvářemi k obecenstvu.*)

Nemáte hlad?

GUILDENSTERN Ne. Vy ano?

ROSENKRANTZ (*přemýšlí*) Ne. Vzpomínáte si na ten peníz?

GUILDENSTERN Ne.

ROSENKRANTZ Myslím, že jsem ho ztratil.

GUILDENSTERN Jaký peníz?

ROSENKRANTZ Už přesně nevím.

(*Pauza.*)

GUILDENSTERN Aha, ten peníz... to bylo chytré.

ROSENKRANTZ Ani nevím, jak se mi to povedlo.

GUILDENSTERN Nejspíš samo od sebe.

ROSENKRANTZ Ano, myslím, že by to byl parádní trháč.

GUILDENSTERN Udělejte to ještě jednou.

(*Krátká pauza.*)

ROSENKRANTZ To si nemůžeme dovolit.

GUILDENSTERN Ano, musíme myslet na budoucnost.

ROSENKRANTZ To je normální.

GUILDENSTERN Dočkat se budoucnosti. Ostatně budoucnost prožíváme neustále... teď... a teď... a teď...

ROSENKRANTZ Takhle byste mohl pokračovat navěky. Tedy *navěky* - to asi ne. (*Pauza.*) Představoval jste si někdy, že jste *umřel* a ležíte v truhle se zatlučeným víkem?

GUILDENSTERN Ne.

ROSENKRANTZ Já taky ne... Je to hloupost, trápit se něčím takovým. Rozumíte, člověk si to představuje, jako by byl v té truhle *živý*, a zapomíná na skutečnost, že bude *mrtvý*... a to je přece náramný rozdíl... nemyslíte? Chci říct, že byste vůbec *nevěděl*, že v nějaké truhle jste, nemám pravdu? Bylo by to úplně totéž, jako byste v té truhle *spal*. Ne snad že bych rád spal v truhle, to ne, rozhodně ne v truhle bez špetky vzduchu - člověk by se mohl probudit mrtvý, a kde by pak byl? Nemluvě o tom, že v truhle. Upřímně řečeno: tohle pomyšlení se mi pranic nezamlouvá. Proto o tom radši nepřemýšlím...

(*Guildenstern se neklidně ošívá, halí se do pláště.*)

Protože to byste byl naprosto bezmocný, nemám pravdu? Byl byste nacpaný do truhly, a to jednou provždy. To není zrovna příjemné pomyšlení, ani když vezmeme v úvahu, že jste mrtvý. Zvlášť kdybyste byl mrtvý, no řekněme - zeptejte se sám sebe, jak byste mi odpověděl, kdybych se vás teď zeptal, jestli chcete, abych vás nacpal do truhly raději živého nebo mrtvého? Přirozeně že byste byl radši živý. Pořád lepší život v truhle než vůbec žádný, říkal byste si. Měl byste přinejmenším jistou naději.

Ležel byste a říkal si - zaplaťpánbůh, že nejsem mrtvý! Každou chvíli může někdo přijít, zabuší na víko a řekne, abych vylezl ven. (*Buší pěstmi do podlahy.*) „Haló, vy tam, pane XY! Polezte ven!“

GUILDENSTERN (*vztekle vyskočí*) Nemusíte to takhle rozpítvávat!

(*Pauza.*)

ROSENKRANTZ Na vašem místě bych o tom nepřemýšlel. Bude vás to je-
nom trápit. (*Pauza.*) Věčnost je stejně hrozná věc. Chci říct - kdy vlastně
skončí? (*Pauza, pak živě.*) Potkají se v nebi dva prvotní křesťané. „Vždyť
je to Šavel z Tarsu!“ křičí jeden. „Co vy tady děláte?“ ...„Jakýpak Šavel,“
povídá ten druhý, „já jsem teď Pavel.“ (*Neklidně vstane a rozhodí ruce.*)
Jim je to fuk. Nic pro ně neznameneáme. Nepřijdou - ani kdybychom mlče-
li tak dlouho, až bychom z toho zezelenali.

GUILDENSTERN Zmodrali, zrudli.

ROSENKRANTZ V dostavníku se potkají křesťan, muslim a žid...
„Silbersteine!“ povídá žid, „kdopak je ten váš přítel?“ ...„Jmenuje se
Abdulláh,“ odpoví muslim, „ale můj přítel to už není - dal se pokřtít.“
(*Opět vyskočí, dupne a volá do postranních kulis.*) No tak, my víme, že
tam jste! Vylezte a řekněte něco! (*Pauza.*) Nemůžeme nic ovlivnit. Ani
trochu... (*Přechází po jevišti.*) Jaké to asi bylo, když se člověk poprvé do-
zvěděl o smrti? Někde v dětství musela být přece chvíle, kdy vás poprvé
napadlo, že tu nebudete věčně. Musel to být notný šok - určitě se zaryl
do paměti. A přesto si na něj nevzpomínám. V životě jsem po něm ne-
vzdechl. Co z toho vyplývá? Zřejmě se s tušením smrti už rodíme. Ještě
dříve než pro ni máme slova, dříve než víme, že vůbec nějaká slova jsou,
přicházíme na svět potřísnění krví a poznáním, že pro všechny kompas
světa platí pouze jediný směr a jeho jedinou mírou je je čas. (*Přemítá,
mluví stále zoufaleji a překotněji.*) V cirkusu na indočínských hranicích se
potká hinduista, buddhista a krotitel lvů. (*Vykřikne.*) Nemají pro nás
špetku úcty! Ale já to tak nenechám! Budoucnost nás zaznamená.
(*Prudce se otočí tváří do postranních kulis.*) Jen si tam zůstaňte! Zakazují
komukoliv vstoupit!

(*Nikdo nepřichází.*)

(*Těžce oddychuje.*) To už je lepší...

(*Vzápětí vstoupí za jeho zády celý vznešený průvod. Vpředu Claudius, Gertruda,
Polonius a Ofélie. Claudius vezme Rosenkrantze za loket a okamžitě se pustí do
debaty - viz Shakespeare, třetí dějství, první scéna. Guildenstern dále hledí do
publika, zatímco Claudius, Rosenkrantz a ostatní přecházejí do zadní části je-
viště a obražejí se.*)

GUILDENSTERN Smrt, po níž přijde věčnost... nejhorší z obou světů. To
je strašné pomyšlení.

(Guildenstern se otočí, až když přijde čas, aby se připojil k rozhovoru Claudia, Gertrudy a Rosenkrantze, kteří opět scházejí k rampě.)

GERTRUDA A jak vás Hamlet přijal?

ROSENKRANTZ Velmi šlechetně.

GUILDENSTERN *(se bezprostředně přidává)* Musel se ovšem hodně přemáhat.

ROSENKRANTZ *(očividně lže, uvědomuje si to a je to na něm vidět; snaží se zachytit Guildensternův pohled)* Sám mluvil málo, ale otázky nám zodpověděl.

GERTRUDA Zkusili jste už zlákat ho někdy k zábavě?

ROSENKRANTZ Má paní, na cestě sem jsme předhonili herce. Když jsme to řekli princí, zdálo se, že ho ta zpráva těší. Už jsou tu a princ jim, pokud vím, dal příkaz hrát dnes večer.

POLONIUS Dal! A já mám vyřídit, že snažně prosí Vaše Veličenstva, aby se také přišla podívat.

CLAUDIUS Přijdeme s radostí. Jsem spokojen, že ho zas něco chytlo u srdce. Vy, pánové, v něm živte tuhle chuť. Ať se co nejvíc oddá zábavám.

ROSENKRANTZ Splníme vaše přání, Výsosti.

CLAUDIUS *(odvádí celý průvod z jeviště)* Jdi také, Gertrudo. Co nevidět sem přijde Hamlet. Vzkázal jsem už pro něj. Setká se tady v síni s Ofélií, jako by k tomu došlo náhodou...

(Claudius a Gertruda odejdou.)

ROSENKRANTZ *(nevrle)* Člověk tady nemá chvilku klidu! Dovnitř a ven, hned sem a hned zas tam, vrhají se na nás ze všech stran.

GUILDENSTERN Vy nikdy nejste spokojen.

ROSENKRANTZ Vždycky na nás padnou jen tak mimochodem... Proč bychom taky jednou my nemohli projít kolem nich?

GUILDENSTERN Jaký je v tom rozdíl?

ROSENKRANTZ Já jdu. *(Zahalí se do pláště.)*

(Guildenstern si ho nevšímá.)

(Váhavě odchází dozadu. Zadívá se ze scény ven a rychle se vrátí.)
Přichází.

GUILDENSTERN Co dělá?

ROSENKRANTZ Nic.

GUILDENSTERN Musí něco dělat.

ROSENKRANTZ Kráčí.

GUILDENSTERN Po rukou?

ROSENKRANTZ Po nohou.

GUILDENSTERN Dočista nahý?

ROSENKRANTZ Dočista oblečený.

GUILDENSTERN Nemá o kolečko víc?

ROSENKRANTZ Ani jsem si nevšiml.

GUILDENSTERN Nemohlo vám to uniknout?

ROSENKRANTZ Neřekl bych.

(Pauza.)

GUILDENSTERN Zaboha mě nenapadá, jak se s ním dát do řeči.

(V pozadí vstoupí Hamlet, zastaví se a zvažuje pro a proti odchodu ze života. Rosenkrantz a Guildenstern ho pozorují.)

ROSENKRANTZ A třeba je zrovna tohle ten pravý moment... Co kdybych ho... oslovil? ...Ano, zdá se, že udeřila má chvíle... Když se ho zeptám zpříma... jako chlap chlapa... bez okolků... Poslyš, co má tohle všechno znamenat? ...Tak nějak. Ano. Ano, měl bych tu šanci popadnout všema deseti, abych tak řekl... kdyby se někdo ptal... Ale proč mluvit o darovaném koni, když ses mu ještě nepodíval na chrup, a tak dále. *(Vykročí směrem k Hamletovi, ale ztratí odvahu. Vráťí se.)* Jsme přestrašení, to je náš problém. Když dojde k věci, podléháme síle jejich osobnosti...

(Vstoupí Ofélie s modlitební knížkou, zbožné procesí o jediné osobě.)

HAMLET Vílo, vzpomeň v modlitbách na mé hříchy.

(Ofélie se při zvuku jeho hlasu zastaví a počká, aby se k ní mohl připojit.)

OFÉLIE Výsosti, jak jste se měl ten celý dlouhý čas?

HAMLET Pokorné díky, pěkně, pěkně, pěkně.

(Zabrání do hovoru odejdou z jeviště.)

ROSENKRANTZ Připadám si, jako bych bydlel ve veřejném parku!

GUILDENSTERN Bylo to strhující. Už jsem se bál, že to svým přímým chlapským přístupem v nejlepším překazíte. Jestli vám mohu radit - kušete a posaďte se. A zbavte se té zvilosti.

ROSENKRANTZ *(na pokraji slz)* Já už to dál nevydržím!

(Vstoupí ženská postava, zdánlivě královna. Rosenkrantz k ní zezadu přistoupí, zakryje jí rukama oči a se zoufalou rozverností říká:)

Hádej, kdo jsem?

PRVNÍ HEREC *(se právě objevil na okraji přední části jeviště)* Alfréde!

(Rosenkrantz spustí ruce a prudce se otočí. Držel Alfréda v ženských šatech a plavovlasé paruce. První herec zůstává stát na svém místě vpředu. Rosenkrantz k němu přejde. První herec se ani nepohne. Stojí těsně proti sobě.)

ROSENKRANTZ Dovolíte?

(První herec zdvihne nohu bližší hledišti, Rosenkrantz se skloní a položí ruku na podlahu. První herec došlápne. Rosenkrantz vykřikne a odskočí.)

PRVNÍ HEREC *(vážně)* Odpusťte.

GUILDENSTERN *(Rosenkrantzovi)* Co vám udělal?

PRVNÍ HEREC Postavil jsem nohu na zem.

ROSENKRANTZ Měl jsem na zemi ruku!

GUILDENSTERN Vy jste mu strčil ruku pod nohu?

ROSENKRANTZ Já...

GUILDENSTERN Co vás k tomu vedlo?

ROSENKRANTZ Napadlo mě... *(Chytí se Guildensterna.)* Neopouštějte mne! *(Vrhne se k východu z jeviště.)*

(Vstoupí herec převlečený za krále. Rosenkrantz polekaně couvne, rozběhne se na druhou stranu. Vstoupí dva herci v pláštích. Rosenkrantz to zkusí jiným směrem, ale odtud vstoupí další herec a Rosenkrantz se uchýlí do středu scény. První herec věčně zatleská.)

PRVNÍ HEREC Tak prosím! Nemáme moc času.

GUILDENSTERN Co to má znamenat?

PRVNÍ HEREC Generální zkouška. Kdybyste byli tak laskavi a ustoupili kousek stranou... tak... to stačí... (*Hercům.*) Všichni připraveni? A pamatujte si, proboha, co hrajeme. (*Rosenkrantzovi a Guildensternovi.*) Vystupujeme takřka pořád ve stejných kostýmech a oni potom zapomínají, koho vlastně představují, víte... Nešťourej se v nose, Alfréde. Královny to dělají s promyšlenou elegancí, již mají v krvi... Výborně. Tak ticho. Začínáme!

DIVADELNÍ KRÁL Už třicetkrát nad mořským příbojem...

PRVNÍ HEREC (*zlostně vyletí*) Ne, ne, ne! Začíná se němohrou, Vaše zpro-padené Veličenstvo! (*Rosenkrantzovi a Guildensternovi.*) Vyšli trochu ze cvíku, ale ve scénách smrti se okamžitě chytí - roznecují jejich poetické střevo.

GUILDENSTERN To rád slyším.

PRVNÍ HEREC Není nic nepřesvědčivějšího než nepřesvědčivá smrt.

GUILDENSTERN To jistě.

PRVNÍ HEREC (*tleskne*) První dějství - jedeme.

(*Pantomima. Sladká melodie zobcové flétny. Divadelní král a divadelní královna se objímají. Královna pokleká a pateticky vyznává králi svou lásku, on ji zvedá a klade jí hlavu na rameno. Pak uléhá. Když královna vidí, že usnul, odchází.*)

GUILDENSTERN K čemu ta němohra?

PRVNÍ HEREC Víte, to je taková finta - přispívá k lepší srozumitelnosti následujícího děje; pochopte, že jsme svázáni řečí, která nedostatek stylu nahrazuje nejasností.

(*Pantomima pokračuje - přichází další muž - travič. Bere spáči jeho korunu a líbá ji. Přinesl s sebou lahvičku s jedem, který teď lije spáči do ucha, odchází. Spáč se teatrálně svíjí v křečích, umírá.*)

ROSENKRANTZ Kdo to byl?

PRVNÍ HEREC Králův bratr a princův strýc.

GUILDENSTERN To nebylo moc bratrské.

PRVNÍ HEREC Ani moc strýcovské, jak se ještě ukáže.

(*Divadelní královna se vrátí, vidí, že král je mrtev, a pateticky dává najevo svůj žal. Travič se vrátí v doprovodu dvou mužů v dlouhých pláštích. Travič předstírá, že ji utěšuje. Muži odnášejí mrtvé tělo. Travič nabízí královně dary, uchází se o její přízeň. Ta se zprvu chová nepřístupně, pak však jeho lásku přijímá.*)

Pantomima končí, zároveň se ozývá žalostný ženský pláč a vstupuje nařikající Ofélie, provázena v patách hysterickým Hamletem, který kolem ní krouží a křičí na ni. Dojdou doprostřed scény.)

HAMLET Jděte s tím, už dost - z toho jsem se zbláznil.

(Ofélie klesá na kolena a pláče.)

Říkám vám: konec manželství! *(Zvýší hlas, aby ho slyšeli i herci, kteří stojí jako ztuhlí.)* Kdo už se vzali *(naklání se k divadelní královně a traviči, promlouvá k nim tichým řezavým hlasem)* - mimo jediného - budou žít dál. *(Krátkce, nevesele se na ně usměje a začne couvat z jeviště, závěrečná slova pronáší opět zvýšeným hlasem.)* Ostatní zůstanou, jak jsou. *(Odchází, ale přistoupí ještě k Ofélii, která se potácí uprostřed jeviště, a úsečně jí vyštěkne do ucha poslední větu.)* Do kláštera, jdi už! *(Odejde.)*

(Ofélie padá v horní části scény na kolena, její vzlyky jsou téměř neslyšné. Chvilka ticha.)

DIVADELNÍ KRÁL Už třicetkrát nad mořským příbojem...

(Vstoupí Claudius s Poloniem, dojdou k Ofélii, zdvihnou ji. Herci se skloněnými hlavami odskočí stranou.)

CLAUDIUS Ne, láskou netrpí. A nešílí,
i když tu mluvil trochu zmateně.
Pod tíhou sklíčenosti, v hloubi duše
v něm zvolna něco zraje k životu.
Až se to vyklube, mám obavy,
že budu v nebezpečí. Nemíním
nečinně čekat. Rozhodl jsem se,
že odpluje co nejdřív do Anglie...

(Všichni tři - Claudius, Polonius a Ofélie - odcházejí. První herec vykročí vpřed a tlesknutím si zjedná pozornost herců.)

PRVNÍ HEREC Pánové!

(Obrátí se k němu.)

Moc nám to nejde. Stále se do toho ne a ne vpravit. *(Guildensternovi.)* Co si o tom myslíte vy?

GUILDENSTERN Co bych si měl myslet?

PRVNÍ HEREC *(hercům)* Pořád to není dost přesvědčivé.

ROSENKRANTZ Nepřipadalo mi to jako láska.

GUILDENSTERN Teď abychom začali znovu od začátku...

PRVNÍ HEREC (*hercům*) Byl to zmatek nad zmatek.

ROSENKRANTZ (*Guildensternovi*) A večer z toho bude chaos.

GUILDENSTERN Držte se zpátky - jsme pouzí diváci.

PRVNÍ HEREC Dějství druhé! Na místa!

GUILDENSTERN To ještě nebyl konec?

PRVNÍ HEREC Tohle je u vás nějaký konec? - Když prakticky každý ještě dýchá? Probůh, to ne - jen přes vaši mrtvolu. Smrtelně vážně. (*Krátce se zasměje, ale v příští chvíli jako by se v životě nezasmál.*) Každé umělecké dílo má svůj rozvrh - to přece jistě víte. Události musí dospět ke svým estetickým, morálním a logickým závěrům.

GUILDENSTERN Což v tomto případě znamená co?

PRVNÍ HEREC Totéž co ve všech ostatních - směřujeme k okamžiku, kdy každý, kdo byl předurčen k smrti, zemře.

GUILDENSTERN Předurčen?

PRVNÍ HEREC Mezi „toť pouhý zákusek“ až po „jaká to tragická ironie“ existuje dostatečně široká škála, kde můžeme uplatnit své osobní nadání. Vzato kolem a kolem došly věci tak daleko, kam až dojít mohou, když se zhorší do té míry, do jaké se zhoršily. (*Nasadí úsměv.*)

GUILDENSTERN Kdo o tom rozhoduje?

PRVNÍ HEREC (*se přestane usmívat*) Rozhoduje? Tak to stojí psáno. (*Odvrátí se.*)

(*Guildenstern ho popadne za rameno a prudce ho otočí zpět.*)

(*Nevyvede ho to z klidu.*) Chcete-li být útlocitný, jaktěživo se nedomluvíme. Odkazují k ústní tradici. Abych tak řekl.

(*Guildenstern ho pustí.*)

Pochopte, že jsme herci. Řídíme se předlohou - nemáme na vybranou. Lotři končí nešťastně, dobráci nešťastnou náhodou. V tom je smysl tragédie. (*Volá.*) Na místa!

(*Herci zaujmou postavení pro další pantomimický výstup, v tomto případě milostnou scénu, smyslnou a vášnivou, mezi divadelní královnou a králem-travičem.*)

Začínáme!

(*Milenci začnou hrát. První herec překotně komentuje jejich počínání*)

Rosenkrantzovi a Guildensternovi.)

Když zavraždil svého bratra a získal si vdovu - uchvátil travič trůn! Zde ho vidíme, jak spolu s královnou povolují uzdu nespoutané vášni! Ona, dosud netušíc, že muž, jehož drží v objetí...

ROSENKRANTZ Haló - počkejte - to nejde! Tohle hrát nemůžete!

PRVNÍ HEREC Proč ne?

ROSENKRANTZ To se přece nehodí - lidi se chtějí *bavit* - nechťejí se dívat na takováhle mrzká a bezdůvodná svinstva.

PRVNÍ HEREC To jste na omylu - žádají si právě tohle! Vraždu, svedení a krvesmilstvo - co byste chtěl - *anekdoty?*

ROSENKRANTZ Poctivý příběh se začátkem, prostředkem a koncem.

PRVNÍ HEREC (*Guildensternovi*) A vy?

GUILDENSTERN Já dávám přednost umění před zrcadlem života, pokud vám to nevadí.

PRVNÍ HEREC Jakož i já, pane. (*Náruživě se objímajícím milencům.*) Stačí, nemusíte to tak prožívat.

(*Milenci vstávají.*)

(*Guildensternovi.*) Za minutku přicházím na jeviště jako Lucianus, králův synovec! (*Obrátí svoji pozornost k hercům.*) Další scéna!

(*Herci se rozestaví k další části pantomimy, v níž První herec předvádí svá sžíravá muka - choreograficky stylizováno - ústící v jímavou scénu s královnou - viz pokojová scéna, Shakespeare, třetí dějství, čtvrtá scéna - a silně stylizovanou postavou Polonia, zapíchnutého za závěsem. /Polonia zastupuje zavražděný král./ První herec zatím pokračuje ve svém zadýchaném komentáři pro Rosenkrantze a Guildensterna.)*

Lucianus, králův synovec... připravený o trůn strýcem a zdrcený krvesmilným sňatkem své matky... přichází o rozum... uváděje celý dvůr ve zmatek a rozčilení, když se u něho střídá trpká zasmušilost s nespoutaným šílenstvím... kolísáje od sebevražedných (*pózuje*) k vražedným choutkám (*zde zabíjí „Polonia“*) ...aby konečně předstoupil před svou matku v provokativně dvojsmyslném výjevu... (*poněkud oidipovské objetí*) a vyzval ji, aby se přiznala a kála ze svých hříchů... (*Zvedá se od královny, nepřestává mluvit.*) Král... (*postrčí kupředu krále-traviče*) soužený vinou - štvaný strachem - se rozhodne vypravit synovce do Anglie - a pověří tímto posláním dva usměvavé společníky - přátele - dvořany - dva špehy... (*Otočí se, aby svedl krále-traviče se dvěma herci v pláštích.*)

(Herci poklekají a přijímají od krále stočený list.)

...Odevzdá jim průvodní list k anglickému dvoru...! Pak odplouvají - na palubě lodi...

(Špehové se postaví z obou stran vedle Prvního herce a všichni tři se mírně pohupují, naznačující pohyb lodi; První herec pak odstoupí stranou.)

...až konečně doplují do Anglie...

(Jeden ze špehů si zaclání rukou oči a zírá k horizontu.)

...vystoupí na břeh - a stanou před anglickým králem... *(Otočí se kolem dokola.)* Anglický král... *(Změnou pokrývky hlavy vytvoří anglického krále ze zbývajícího herce - tedy z toho, který hrál původně zavražděného krále.)* Ale kde je princ? Kde tomu je konec? Spiknutí doznělo - vrtoch osudu a lsti jím vložil do rukou dopis, který pečetí jejich smrt!

(Špehové předkládají dopis; anglický král si jej přečte a dává příkaz k jejich popravě. Vstanou a otočí se. Začnou házet imaginárními mincemi.)

PRVNÍ HEREC *(Guildensternovi)* Je vám ta hra povědomá?

GUILDENSTERN Ne.

PRVNÍ HEREC Jsou to hotová jatka - osm mrtvol dohromady. Znamenitá příležitost ukázat se v nejlepším světle.

GUILDENSTERN *(podrážděně, pantomima a komentáře ho postupně vyvedly z míry)* Vy! - Co vy víte o smrti!?

PRVNÍ HEREC Smrt hrají herci ze všeho nejlépe. Musí umět využít každého nadání, jehož se jim dostalo, a jejich nadáním je umírat. Umějí umírat hrdinsky, směšně, ironicky, pomalu, náhle, odporně, půvabně či s okázalou důstojností. Mé vlastní nadání je ovšem daleko všestrannější. Vnukám truchlohře smysl; smysl, který ve skutečnosti neobsahuje; ale občas unikne z příběhu tenký paprsek světla, který - jsa nazírán pod správným úhlem - dokáže rozlousknout skořápku smrtelnosti.

GUILDENSTERN *(zastrašně, posměvačně)* Herci! Řemeslníci laciné truchlohry! To není smrt! *(Klidněji.)* Ječíte, chroptíte a klesáte na kolena, ale tím ještě diváky o smrti nepřesvědčíte - nezaskočí je bez ohlášení, aby v jejich lebkách rozezněla ten neodbytný šepot - „I ty jednoho dne umřeš!“ *(Napřímí se.)* Umíráte příliš často; jak si ještě můžete myslet, že vaší smrti někdo uvěří?

PRVNÍ HEREC Právě naopak, tohle je jediná smrt, na kterou lidé věří. Jsou na ni zvyklí. Měl jsem kdysi herce, který byl pro krádež ovce - nebo snad jehněte, zapomněl jsem už, co to bylo - odsouzen k smrti na šibenici, a já dostal svolení oběsit ho uprostřed hry - musel jsem sice zápletku

trochu předelat, ale myslel jsem, že to bude efektivní, rozumíte - a to byste nevěřili, jak byl nepřesvědčivý! Člověk mu prostě nedokázal uvěřit - a on tam stál jak tvrdé Y a brečel - dočista vypadl z role - jenom tam stál a brečel... nechtěl bych to zažít znovu.

(V dobré náladě se První herec opět vrací k pantomimě: Špehové čekají na svoji popravu z rukou Prvního herce, který zpod opasku vytahuje dýku.)

Obecenstvo ví, co může očekávat, a to je také všechno, več je svolné uvěřit. (Špehům.) Předvedte se!

(Špehové zdlouhavě a celkem obstojně zemřou. Světla počnou zhasínat a slábnou po celou dobu jejich umírání a Guildensternovy promluvy.)

GUILDENSTERN Ne, ne, ne... špatně jste mne pochopil... smrt se nedá zahrát. *Skutečnost smrti* nemá nic společného s tím, co vidíte - smrt není chroptění a krev a zmítání těla na podlaze - to ještě není smrt. Smrt je prostě člověk, který se již neobjeví, nic víc - jednu chvíli ho vidíte, druhou už ne, to je jediné, co je na tom skutečného: hned je zde a hned zas není a víckrát se už nevrátí - je to odchod ze scény, nenápadný a neohlášený, zmizení, jež postupně nabývá na váze, až konečně ztěžkne smrtí.

(Špehové nehybně leží, nejsou takřka vidět. První herec k nim přistoupí a přehodí přes ně jejich pláště. Rosenkrantz začne pomalu tleskat.

Tma.

Vteřina ticha, náhle značný hluk. Výkřiky: „Král vstává!“... „Zaražte hru!“... A volání: „Světlo, světlo, světlo!“

Když se po několika vteřinách rozsvítí, budí to dojem východu slunce. Scéna je prázdná až na dvě postavy, které zakryty pláští leží na zemi, přibližně na stejných místech, jaká zaujímají mrtví špehové. S přibývajícím světlem v nich poznáváme Rosenkrantze a Guildensterna, kteří pohodlně odpočívají.

Rosenkrantz se zdvihá, opírá se o lokty, stíní si oči a dívá se do hlediště.

Konečně říká...)

ROSENKRANTZ Takže východ musí být tamhle. Tolik snad ještě předpokládat můžeme.

GUILDENSTERN Já nic nepředpokládám.

ROSENKRANTZ *(hledí přes hlavy obecenstva)* To mi něco připomíná.

GUILDENSTERN Čekají, co uděláme.

ROSENKRANTZ Starý, poctivý východ.

GUILDENSTERN Sotvaže se pohneme, začnou se sem hrnout ze všech stran, vykřikovat nesrozumitelné rozkazy, mást nám hlavu záhadnými poznámkami, honit nás od čerta k ďáblu a plést si naše jména.

(Rosenkrantz začne odporovat, ale sotva otevře ústa, když se za scénou ozve...)

CLAUDIUS *(naléhavě)* Hej, Guildensterne!

(Guildenstern stále leží obličejem k zemi. Krátká pauza.)

ROSENKRANTZ A GUILDENSTERN *(současně)* Volají vás...

(Guildenstern zuřivě vyskočí, vstoupí Claudius a Gertruda. Jsou na pokraji zoufalství.)

CLAUDIUS Zjednejte další pomoc, přátelé.

Sílený Hamlet zabil Polonia

a jeho tělo někam odvěkl.

Pospěšte prince najít, domluvte mu.

Mrtvého přineste pak do kaple.

(Spěšně zas odcházejí z jeviště.)

Svolám své moudré rádce, Gertrudo.

Řeknu jim, jak chci jednat...

(Odešli. Rosenkrantz a Guildenstern nehybně stojí.)

GUILDENSTERN Nuže...

ROSENKRANTZ Jistě...

GUILDENSTERN Nuže, nuže.

ROSENKRANTZ Jistě, jistě. *(Přikývne s falešnou sebedůvěrou.)* Pospěšte ho najít. *(Pauza.)* A tak dále.

GUILDENSTERN Jistě.

ROSENKRANTZ Nuže. *(Krátká pauza.)* To je krok tím pravým směrem.

GUILDENSTERN Vy jste ho neměl rád?

ROSENKRANTZ Koho?

GUILDENSTERN Milostivý Bože, doufám, že *pro nás* bude prolito více slz!...

ROSENKRANTZ Je to jistý *pokrok*, nemyslíte? Cosi konkrétního. Pospěšte ho najít. *(Rozhlíží se, aniž by se pohnul z místa.)* Kde bychom tak začali...? *(Udělá krok k postranním kulisám a zastaví se.)*

GUILDENSTERN Nuže, to je krok tím pravým směrem.

ROSENKRANTZ Myslíte? Může být kdekoliv.

GUILDENSTERN Dobrá - jděte tudy. Já půjdu tudyhle.

ROSENKRANTZ Prosím.

(Rozcházejí se k postranním kulisám. Rosenkrantz se zastaví.)

Ještě na okamžik.

(Guildenstern se zastaví.)

Myslím, že bychom se měli držet spolu. Co kdyby se bránil.

GUILDENSTERN Správná připomínka. Jdu s vámi.

(Guildenstern přechází jevištěm k Rosenkrantzovi. Spolu pak vykročí k odchodu z jeviště. Rosenkrantz se zastaví.)

ROSENKRANTZ Ne, já půjdu s vámi.

GUILDENSTERN Dobrá.

(Otočí se a jdou k protějším kulisám. Rosenkrantz se zastaví. Po něm Guildenstern.)

ROSENKRANTZ Půjdu s vámi, ale svou cestou.

GUILDENSTERN Dobrá.

(Znovu se otočí a pochodují přes jeviště. Rosenkrantz se zastaví, Guildenstern se zastaví.)

ROSENKRANTZ Tak mě napadá... Co když oba odejdeme a on sem pak přijde. To by bylo hloupé, nemyslíte?

GUILDENSTERN Dobrá - já tedy zůstanu a vy půjdete sám.

ROSENKRANTZ Jak myslíte.

(Guildenstern zamíří doprostřed jeviště.)

Počkejte.

(Guildenstern se otočí na patě a okamžitě vykročí zpátky k Rosenkrantzovi, který přechází k rampě. Minou se. Rosenkrantz se zastaví.)

Tak mě napadá...

(Guildenstern se zastaví.)

Měli bychom se držet spolu; co kdyby se vzpouzel.

GUILDENSTERN Dobrá připomínka.

(Guildenstern jde dopředu k rampě a připojí se k Rosenkrantzovi. Chvíli stojí nehybně ve svých původních postaveních.)

Konečně se někam dostáváme. *(Pauza.)* Samosebou že taky přijít nemusí.

ROSENKRANTZ *(ležerně)* Ale přijde.

GUILDENSTERN Měli bychom si připravit nějaké vysvětlení.

ROSENKRANTZ Přijde. *(Bezstarostně se loudá do zadní části jeviště.)*
Nebojte se - vím co říkám... *(Pohlédne mimo scénu - ulekne se.)* Už jde!

GUILDENSTERN Co dělá?

ROSENKRANTZ Jde.

GUILDENSTERN Sám?

ROSENKRANTZ Ne.

GUILDENSTERN S kým?

ROSENKRANTZ S tím starcem.

GUILDENSTERN Ten taky jde?

ROSENKRANTZ Ne.

GUILDENSTERN Nejde?

ROSENKRANTZ Ne.

GUILDENSTERN Aha. Jestliže tohle není příležitost, tak už nevím. *(Je náhle naplněn novou čínorodostí.)* Nastražíme mu léčku!

ROSENKRANTZ Jakou léčku?

GUILDENSTERN Postavte se tamhle! Ať vám neprojde! *(Staví Rosenkrantze zády k postranním kulisám, tváří ve směru očekávaného Hamletova příchodu. Sám se postaví několik kroků od Rosenkrantze tak, aby zabírali celou jednu stranu jeviště. Hledí na protější stranu.)*

(Na protější straně vstoupí pomalu Hamlet táhnoucí Poloniovu mrtvolu. Vstoupí v zadní části jeviště, udělá s mrtvým tělem malý oblouk a odchází stejnou stranou, pouze o několik kroků níže. Rosenkrantz a Guildenstern ho zmateně pozorují. Hamlet, táhnoucí mrtvolu, odchází.)

ROSENKRANTZ Měl namále.

GUILDENSTERN Možnosti dvou lidí mají své hranice.

ROSENKRANTZ *(starostlivě, udělá několik kroků k místu Hamletova odchodu)* Byl mrtvý.

GUILDENSTERN Samosebou že byl mrtvý!

ROSENKRANTZ *(se obrátí ke Guildensternovi)* Jak se sluší a patří.

GUILDENSTERN *(zlostně)* Smrt je smrt, nemyslíte?

(Rosenkrantz neodpoví. Pauza.)

Možná že se tudy bude vracet.

(Rosenkrantz zaujme předešlý postoj.)

Ne, ne, ne! - Kam bychom došli, kdybychom si nebrali poučení ze zkušenosti?

(Rosenkrantz ustane. Pauza.)

ROSENKRANTZ Zavolejte na něj.

GUILDENSTERN Myslím, že tohle už tady bylo.

ROSENKRANTZ *(křičí)* Hamlete!

GUILDENSTERN Nehloupněte!

ROSENKRANTZ *(křičí)* Princi Hamlete!

(Vstoupí Hamlet. Rosenkrantz je tím poněkud vyveden z míry.)

Kam jste dal mrtvé tělo, Výsosti?

HAMLET Uložil jsem je do prachu; tam patří.

ROSENKRANTZ Řekněte kde, ať pro ně můžem jít a uložit je v kapli.

HAMLET Nevěřte tomu.

ROSENKRANTZ Čemu nemám věřit?

HAMLET Že budu mlčet o tom, co máte za lubem vy, a půjdu na trh se svým tajemstvím. Ostatně co má odpovědět králův syn, když se ho ptá štěnice?

ROSENKRANTZ Princi, to mám být já?

HAMLET Ano, sajete z krále přízeň, odměny a úřady. Koneckonců jsou ta-

koví služebníci pro krále nejvýhodnější. Nechá si je pěkně stranou - první je chytil a poslouží mu jako zásoba. Když potřebuje, co jste nasáli, jenom vás zmáčkne, štěnice, a budete zas na suchu.

ROSENKRANTZ Nerozumím vám, pane.

HAMLET To jsem rád - hloupé ucho neslyší, když se mluví chytře.

ROSENKRANTZ Princi, musíte nám povědět, kam jste dal mrtvého, a jít pak s námi ke králi.

HAMLET Mrtvý je tam, kde král, ale král ještě není tam, kde mrtvý. Král je něco...

GUILDENSTERN Něco, princi...?

HAMLET Ne, není nic. Zaveďte mě k němu.

(Hamlet rázně vykročí k postranním kulisám. Rosenkrantz a Guildenstern ho starostlivě doprovázejí. Ještě než odejdou, Hamlet, který zřejmě spatřil přícházejícího Claudia, se skloní k hluboké pokloně. Rosenkrantz a Guildenstern ho napodobují a hluboce se uklánějí - je to rozmáchlá obřadná poklona, při níž kolem nich zavíří pláště. Hamlet se ale vzápětí otočí a opačným směrem odchází z jeviště. Rosenkrantz a Guildenstern, kteří se hluboce uklánějí, to nezpozorují. Nikdo však nepřichází. Rosenkrantz a Guildenstern pošilhávaví vzhůru a zjistí, že se uklánějí do prázdna. Za jejich zády vstoupí Claudius. Když promluví, oba se uleknou a znovu se klaní.)

CLAUDIUS Tak co? Už mluvte! Co je?

ROSENKRANTZ Nechce prozradit, kam ukryl mrtvé tělo.

CLAUDIUS Kde je teď?

ROSENKRANTZ *(krátce zaváhá)* Hlídá ho stráž a čeká na váš rozkaz.

CLAUDIUS *(vykročí k odchodu)* Ať přijde sem.

(Rosenkrantz je v úzkých, ale projeví se to jen na jeho očích. Opět krátce zaváhá. Potom se rozvážně obrátí ke Guildensternovi.)

ROSENKRANTZ Hej, přiveďte sem prince!

(Guildenstern je zaskočen a zrazen, Rosenkrantz se tváří samolibě. Guildenstern otevře ústa a zase je zavře. Situace je zachráněna - ve chvíli, kdy Claudius odchází, vstoupí Hamlet mezi dvěma vojáky. Hamlet se svou eskortou přejdou jeviště a odcházejí za Claudiem. Osvětlení se změní na exteriérové.)

(Odchází.) Takže je tedy všechno v pořádku?

GUILDENSTERN *(se nehýbe, zamyšleně)* A přesto se mi toho nezdá dost, aby s tím tolik nadělali. Je to opravdu všechno? A proč si vybrali právě nás? - Mohl to být kdokoli. Ničím jsme nepřispěli.

ROSENKRANTZ Byla to krušná epizoda, ale s námi už skoncovali.

GUILDENSTERN Jak skoncovali?

ROSENKRANTZ Nepředstírám, že jsem to pochopil. Upřímně řečeno, ani mě to moc nezajímá. Když nám to nechtějí říct, ať si to nechají. *(Loudá se zvolna k odchodu z jeviště.)* Já osobně jsem jenom rád, že jsme ho viděli naposledy... *(A pohlédne za scénu a otočí se do obecenstva. Z jeho výrazu je patrné, že tam spatřil Hamleta.)*

GUILDENSTERN Já věděl, že to není konec...

ROSENKRANTZ *(vyjekne)* Co ještě nás může čekat?

GUILDENSTERN Povezeme ho do Anglie. Co dělá?

(Rosenkrantz se jde podívat do pozadí a vrátí se.)

ROSENKRANTZ Mluví.

GUILDENSTERN Sám k sobě?

(Rosenkrantz se otočí, aby se šel podívat. Guildenstern ho zarazí.)

Je sám?

ROSENKRANTZ Ne, je s ním nějaký voják.

GUILDENSTERN Takže nemluví sám k sobě?

ROSENKRANTZ Nemluví sám... Nepůjdeme?

GUILDENSTERN Kam?

ROSENKRANTZ Kamkoli.

GUILDENSTERN Proč?

(Rosenkrantz napřímí hlavu a naslouchá.)

ROSENKRANTZ Už to zase slyším. *(Úzkostlivě.)* Nežádám než změnu vzduchu!

GUILDENSTERN *(coda)* Koloběh náš vezdejší, dejž nám dnes...

(Za jejich zády vstoupí Hamlet, hovořící s ozbrojeným Vojákem. Rosenkrantz a Guildenstern se ani neohlédnou.)

ROSENKRANTZ Nechají nás tady tvrdnout, dokud nevypustíme duši. Přejmenším. Přejde změna počasí. (*Pohlédne vzhůru.*) Nemůže být věčně jaro.

HAMLET Smím se vás ptát, čím je to armáda?

VOJÁK Norského krále.

HAMLET Proti komu táhne?

VOJÁK Dobýt část Polska.

HAMLET Kdo je velitelem?

VOJÁK Synovec králův, mladý Fortinbras.

ROSENKRANTZ Bude nám zima. Léto dlouho nevydrží.

GUILDENSTERN I nálada je podzimní.

ROSENKRANTZ (*se rozhlíží po zemi*) Nikde žádné listí.

GUILDENSTERN Podzimní nálada nemá nic společného s listím. Je to určitá zahnědlost na sklonku dne... Hněď nás obestírá, dejte na má slova... Na pokraji našich smyslů se rdí rusé a oranžové odlesky starého zlata... temně se lesknoucí okry, umbra pálená a plástve sežehlé země - odrážejí se v sobě a skrze sebe filtrují světlo. V takových chvílích shodou okolností údajně snad může opadávat listí. Včerejšek měl modravou barvu kouře.

ROSENKRANTZ (*natahuje hlavu, naslouchá*) Už jsem to zase slyšel.

(*Naslouchají - slyšíme slabou melodii kapely herců.*)

HAMLET Mé díky, pane.

VOJÁK Bůh s vámi, pane. (*Odejde.*)

(*Rosenkrantz rychle vstane, přistoupí k Hamletovi.*)

ROSENKRANTZ Princí, je čas jít.

HAMLET Hned přijdu za vámi. Jen jděte, jděte. (*Otočí se tváří do pozadí.*)

(*Rosenkrantz se vrátí k rampě. Guildenstern hledí do obecnstva, neotočí se.*)

GUILDENSTERN Ještě je tady?

ROSENKRANTZ Ano.

GUILDENSTERN Co dělá?

ROSENKRANTZ *(se ohlíží přes rameno)* Mluví.

GUILDENSTERN Sám k sobě?

ROSENKRANTZ Ano.

(Pauza. Rosenkrantz se sbírá k odchodu.)

GUILDENSTERN Proč nevydržíte chvilku v klidu?

ROSENKRANTZ Povídal, že můžeme jít. Namouduši.

GUILDENSTERN Rád vím, na čem jsem. I když nevím, na čem jsem, rád bych to věděl. Když odejdeme, nedovíme se nic.

ROSENKRANTZ Co byste rád věděl?

ROSENKRANTZ Jestli se ještě někdy vrátíme.

ROSENKRANTZ My se přece nechceme vrátit.

GUILDENSTERN To je snad pravda, ale chceme odejít?

ROSENKRANTZ Budeme svobodni.

GUILDENSTERN Já nevím. Všude je stejné nebe.

ROSENKRANTZ Jsme už příliš daleko. *(Odchází.)*

(Guildenstern ho následuje.)

A ještě leccos se může přihodit.

(Odcházejí. Světla zhasnou.)

TŘETÍ DĚJSTVÍ

Opona se rozevře do naprosté tmy. Lehké šplouchání mořských vln. Po několika vteřinách ticha se ze tmy ozve hlas...

GUILDENSTERN Jste tam?

ROSENKRANTZ Kde?

GUILDENSTERN (*trpce*) Jdete na mne trochu zhurta...

(*Pauza.*)

ROSENKRANTZ To jste vy?

GUILDENSTERN Ano.

ROSENKRANTZ Jak to víte?

GUILDENSTERN (*vybuchne*) Pro Boha živého!

ROSENKRANTZ Takže s námi není veta?

GUILDENSTERN Jsme přece tady, nebo ne?

ROSENKRANTZ Opravdu? Vůbec nic nevidím.

GUILDENSTERN *Myslet* přece můžete, nebo ne?

ROSENKRANTZ Myslím, že ano.

GUILDENSTERN *Mluvit* snad můžete, nebo ne?

ROSENKRANTZ Mám něco říct?

GUILDENSTERN Neobtěžujte se. Něco snad ještě *cítíte*, nebo ne?

ROSENKRANTZ Aha! Ještě jsem plný života!

GUILDENSTERN Cítíte něco?

ROSENKRANTZ Nohu. Ano, připadá mi to jako moje noha.

GUILDENSTERN Jak vám připadá?

ROSENKRANTZ Jako mrtvá.

GUILDENSTERN Mrtvá?

ROSENKRANTZ (*propadá panice*) Vůbec ji necítím!

GUILDENSTERN Štípněte se do ní! (*Vzápětí vykřikne.*)

ROSENKRANTZ Pardon.

GUILDENSTERN Tak v tomhle máme jasno.

(Delší pauza: okolní zvuky jsou hlasitější a dobře známé - moře. Skřípění lodního žebroví, vítr v ráhnoví a pak vzdálené i bližší hlasy námořníků vyvolávající ze všech stran záhadné, leč nepochybně námořní rozkazy. Krátký výčet:)

HLASY NÁMOŘNÍKŮ Kormidlo těsně k levoboku!

Povolte lana!

Skasejte plachty, kamarádi!

To jste vy, kormidelníku?

Hola! To jste vy?

Kormidlo k pravoboku!

Popouštět!

Držte loď pevně v návětrí!

Uvolněte lana, hoši!

(Mohou také zpívat úryvky lodnických popěveků.)

Otočte kosatku!

Košovou plachtu vzhůru, námořníci!

(A tak dále, dokud není dosaženo patřičného účinku.)

ROSENKRANTZ Jsme na lodi. (*Pauza.*) To je ale tma, co?

GUILDENSTERN Na to, že je noc, ani ne.

ROSENKRANTZ Ne, na *noc* ani ne.

GUILDENSTERN Zato na den.

(Pauza.)

ROSENKRANTZ Ano, na den je to notná tma.

GUILDENSTERN Samosebou že plujeme na sever.

ROSENKRANTZ Samosebou?

GUILDENSTERN To jest k zemi půlnočního slunce.

ROSENKRANTZ Samosebou.

(Další námořní zvuky. V pozadí se rozsvítí lucerna - rozžehnutá Hamletem. Jevišťe se nerovnoměrně prosvětlí. Natolik, aby bylo vidět: Rosenkrantze a Guildensterna sedící vpředu. Nejasné kontury ráhnoví atd. za nimi.)

Myslím, že se dělá světlo.

GUILDENSTERN Na noc ani ne.

ROSENKRANTZ To víte, takhle vysoko na severu.

GUILDENSTERN Pokud ovšem plujeme správně.

ROSENKRANTZ *(po krátké pauze)* Správně.

(Silnější světlo. - Lucerna? Měsíc?... Světlo. Mimo jiné spatříme tři velké sudy, postavené na výšku a s přiklopenými víky. Stojí v jisté vzdálenosti od sebe, ale v jedné řadě. Za nimi a nad nimi je do paluby zapíchnut křiklavě pruhovaný deštník vykloněný tak, že za něj nevidíme - obrovská a nestvůrná kopule, v průměru zvící dvou metrů. V pozadí vládne i nadále šero. Rosenkrantz a Guildenstern stále hledí do obecenstva.)

Ano, je jasněji, než bylo před chvílí. Brzy se už snese noc. Ach, ten sever! *(Žalostně.)* Myslím, že půjdeme spát. *(Zívá a protahuje se.)*

GUILDENSTERN Jste unavený?

ROSENKRANTZ Ne... Na tohle bych si těžko zvyknul. Spát celou noc, ve dne na krok nevidět... Tihle Eskymáci mají ale klidný život.

GUILDENSTERN Kde je vidíte?

ROSENKRANTZ Koho?

GUILDENSTERN Myslel jsem, že... *(Vyčerpáně)* Ztratil jsem schopnost pochybovat. Pochybují, že bych se zmohl být na špetku mírné skepse.

(Pauza.)

ROSENKRANTZ *(si prohlíží podlahu: popleská ji dlaní)* Solidní práce.

GUILDENSTERN Ano, já osobně mám lodi velice rád. Líbí se mi, jak jsou - soběstačné. Nemusíte si lámat hlavu, kudy se dát, nebo jestli vůbec někam chodit - takové otázky ani nevyvstanou, protože jste na lodi, rozumíte? Lodi jsou bezpečným prostředím pro dramatický epilog... herci se trávají na svých místech, dokud nezazní hudba... Myslím, že strávím většinu života na lodích.

ROSENKRANTZ Je to velmi zdravé. *(Nadějně se nadechne, znuděně vydechne.)*

GUILDENSTERN *(vstane a zahledí se do obecenstva)* Na lodi je člověk svobodný. Na čas. Relativně svobodný.

ROSENKRANTZ Jaké je?

GUILDENSTERN Rozbouřené.

(Rosenkrantz se k němu připojí. Hledí přes hlavy diváků.)

ROSENKRANTZ Myslím, že jsem dostal mořskou nemoc.

(Guildenstern si olízne prst a zkoumavě ho podrží vzhůru.)

GUILDENSTERN Přejděte raději na druhou stranu.

(Rosenkrantz se odebere do pozadí; v ideálním případě je dolní paluba - v přední části jeviště - spojena nízkými schůdky s jakousi horní palubou, na níž stojí deštník. Rosenkrantz se u deštníku zastaví a nahlédne za něj. Guildenstern mezitím rozvádí svoji myšlenku - stále hledí přes hlavy diváků.)

Máme svobodu pohybu, projevu, improvizace. A přesto. Nejsme tak zcela nezávislí. Naše flinkání se řídí jedinou stálicí, od níž se odchylujeme toliko o nepatrný úhel: můžeme třeba zachytit jistý okamžik a pohrávat si s ním, zatímco další míjejí, letmo se vrhnout sem, prozkoumat tamhleto tam, ale nakonec se musíme opět vrátit k jedinému nezvratitelnému faktu - že my dva, Rosenkrantz a Guildenstern, neseme dopis jednoho krále druhému a vezeme Hamleta do Anglie.

(Rosenkrantz se zatím po špičkách, s důležitým výrazem a tajuplně zaťatými zuby vrátil, přistupuje ke Guildensternovi a ukazuje pokradmu za sebe.)

ROSENKRANTZ *(stísněně šeptá)* Poslyšte - je tam!

GUILDENSTERN *(nijak ho to nepřekvapí)* Co dělá?

ROSENKRANTZ Spí.

GUILDENSTERN Sám?

ROSENKRANTZ Ano.

GUILDENSTERN To je dobře.

ROSENKRANTZ Jak to?

GUILDENSTERN Může spát.

ROSENKRANTZ To je dobře.

GUILDENSTERN Má teď nás.

ROSENKRANTZ Může spát.

GUILDENSTERN Všechno mu hraje do rukou.

ROSENKRANTZ Má teď nás.

GUILDENSTERN A my z toho nemáme ani tohle... *(Vykřikne.)* Nežádám

než spravedlivou odměnu!

ROSENKRANTZ Pro ty, kdož jsou vystaveni nebezpečstvím na moři...

GUILDENSTERN Radu svou vezdejší dejž nám dnes.

(Pauza. Usedají. Dlouhá pauza.)

ROSENKRANTZ *(poté, co se uvelebil; rozhlíží se)* Co teď?

GUILDENSTERN Jak to myslíte?

ROSENKRANTZ Pořád se nic neděje.

GUILDENSTERN Jsme na lodi.

ROSENKRANTZ Toho jsem si vědom.

GUILDENSTERN *(zlostně)* Tak co byste ještě chtěl? *(Nešťastně.)* Jednáme na podkladě kusých informací... prosíváme zpola zapomenuté instrukce, které stěží dokážeme rozlišit od instinktu.

(Rosenkrantz strčí ruku do svého měšce, potom dá obě ruce za záda, pak ukáže zaťaté pěsti. Guildenstern klepne na jednu pěst. Rosenkrantz ji otevře a je v ní mince. Dá ji Guildensternovi. Opět strčí ruku do měšce. Dá obě ruce za záda, pak ukáže zaťaté pěsti. Guildenstern klepne na jednu z nich. Rosenkrantz ji otevře a je v ní mince. Dá ji Guildensternovi. Táž akce. Táž akce. Guildensterna se zmocňuje napětí. Zoufale se snaží prohrát. Táž akce. Guildenstern klepne na jednu pěst, vzápětí si to rozmyslí, klepne na druhou a Rosenkrantz mimoděk prozradí, že má v každé ruce po minci.)

Měl jste peníz v každé ruce.

ROSENKRANTZ *(rozpačitě)* Ano.

GUILDENSTERN Pokaždé?

ROSENKRANTZ Ano.

GUILDENSTERN Jaký to má smysl?

ROSENKRANTZ *(pateticky)* Chtěl jsem vám udělat radost!

(Krátká pauza.)

GUILDENSTERN Kolik vám dal?

ROSENKRANTZ Kdo?

GUILDENSTERN Král. Dal nám přece nějaké peníze.

ROSENKRANTZ Kolik dal vám?

GUILDENSTERN Já se zeptal první.

ROSENKRANTZ Dostal jsem stejně tolik jako vy.

GUILDENSTERN Jistě by mezi námi nedělal rozdíl.

ROSENKRANTZ Kolik jste dostal?

GUILDENSTERN Stejně jako vy.

ROSENKRANTZ Jak to víte?

GUILDENSTERN Teď jste to povídal - jak to víte vy?

ROSENKRANTZ Nedělal by mezi námi rozdíl.

GUILDENSTERN I kdyby mohl.

ROSENKRANTZ Což nemohl.

GUILDENSTERN Nemohl si nás ani s jistotou splést.

ROSENKRANTZ Aniž by si nás spletl.

GUILDENSTERN *(na něho zuřivě vyjede)* Proč taky neřeknete něco ze své hlavy? Není divu, že se všechno tak vleče!

ROSENKRANTZ Když mě nic vlastního nenapadá. Umím jenom přikyvovat.
(Takřka v slzách.)

(A Guildenstern ho utěšuje, jako by ho ještě před chvílí nesekýroval.)

GUILDENSTERN Neplačte... to nic... no tak... no tak, postarám se, aby se nám nic nestalo.

ROSENKRANTZ Nemáme se čeho chytit; jsme odkázáni sami na sebe.

GUILDENSTERN Plujeme do Anglie - vezeme tam Hamleta.

ROSENKRANTZ Proč?

GUILDENSTERN Proč? Kde jste byl?

ROSENKRANTZ Kdy? *(Pauza.)* Nebudeme vědět, co dál, až tam připlujeme.

GUILDENSTERN Přivedeme ho ke králi.

ROSENKRANTZ Král tam bude?

GUILDENSTERN Ale ne - k anglickému králi.

ROSENKRANTZ On nás očekává?

GUILDENSTERN Ne.

ROSENKRANTZ Nepochopí, co chceme. Co mu řekneme?

GUILDENSTERN Máme pro něj dopis. Vzpomeňte si.

ROSENKRANTZ Skutečně?

GUILDENSTERN V tom dopisu je všechno vysvětleno. Musíme na to spolehat.

ROSENKRANTZ A to je všechno?

GUILDENSTERN Co?

ROSENKRANTZ Přivedeme Hamleta k anglickému králi, předáme mu dopis - a co dál?

GUILDENSTERN V tom dopisu bude možná něco, co nám napoví, jak dál.

ROSENKRANTZ A když ne?

GUILDENSTERN Pak bohužel - to budeme vyřízení.

ROSENKRANTZ Na holičkách?

GUILDENSTERN Ano.

(Pauza.)

ROSENKRANTZ Je možné, že skončíme na holičkách? *(Pauza.)* Kdo je anglickým králem?

GUILDENSTERN To záleží na tom, kdy tam dorazíme.

ROSENKRANTZ Co myslíte, že v tom dopisu stojí?

GUILDENSTERN No... pozdravy. Projevy oddanosti. Prosba o laskavost, připomínka jistých závazků. Neurčité sliby vyvážené matnými hrozbami... Vysoká diplomacie. Pozdravy rodině.

ROSENKRANTZ O Hamletovi nic?

GUILDENSTERN O něm taky něco.

ROSENKRANTZ A o nás - o všem od začátku?

GUILDENSTERN Patrně ano.

(Pauza.)

ROSENKRANTZ Takže máme dopis, který vše vysvětluje.

GUILDENSTERN Vy jste na něj zapomněl?

(Rosenkrantz si to špatně vyloží. Začne si poklepávat na kapsy atd.)

Co to děláte?

ROSENKRANTZ Hledám ten dopis.

GUILDENSTERN A máte ho?

ROSENKRANTZ *(jeho úzkost se stupňuje)* Mám ho? *(Horečně se prohledává.)* Kam jsem ho jen mohl dát?

GUILDENSTERN Ztratit jste ho nemohl.

ROSENKRANTZ Musel jsem!

GUILDENSTERN To je divné - myslel jsem, že ho dal mně.

ROSENKRANTZ *(na něho pohlédne s novou nadějí)* Snad ho dal opravdu vám.

GUILDENSTERN Ale byl jste si tak jistý, že vy ho nemáte.

ROSENKRANTZ *(zvýšeným hlasem)* Mně ho nedal!

GUILDENSTERN Ale když ho dal mně, pak nevím, proč byste ho měl mít vy, v kterémžto případě nechápu, proč jste ztropil takový poplach, že ho nemáte.

ROSENKRANTZ *(po krátké pauze)* Připouštím, že je to poněkud zašmodrchané.

GUILDENSTERN Všechno začíná být jaksi neukázněné... Tahle loď, tahle noc, pocit osamocení a nejistoty... to všechno vede k tomu, že naše soustředění ochabuje. Musíme se vzpamatovat. Seberte se. Okamžitě. Buď jste ten dopis ztratil, nebo jste ho neměl a tudíž jste ho ztratit nemohl, v kterémžto případě vám ho král nikdy nedal, v kterémžto případě ho dal mně, v kterémžto případě bych ho uložil do náprsní kapsy, v kterémžto případě... *(klidně vytahuje dopis)* bude... tady.

(Usmějí se na sebe.)

Příště už nesmíme takhle zpanikařit.

(Pauza. Rosenkrantz mu vezme dopis jemně z rukou.)

ROSENKRANTZ Když už jsme ho našli, proč jsme ho vlastně hledali?

GUILDENSTERN *(přemýšlí)* Mysleli jsme, že jsme ho ztratili.

ROSENKRANTZ Jiný důvod jsme neměli?

GUILDENSTERN Ne.

ROSENKRANTZ *(si zhluboka oddychne)* Že to ale byl nervák.

GUILDENSTERN Jaký nervák?

ROSENKRANTZ Co jsem to naposledy říkal, než jsme odbočili?

GUILDENSTERN Kdy to bylo?

ROSENKRANTZ *(bezmocně)* Nevzpomínám si.

GUILDENSTERN *(se na něho oboří)* To je teda blázinec! Takhle se nikam nedostaneme.

ROSENKRANTZ *(truchlivě)* Ani do té Anglie. Stejně tomu nevěřím.

GUILDENSTERN Čemu?

ROSENKRANTZ Té Anglii.

GUILDENSTERN Chcete říct, že jde o nějaké spiknutí kartografů?

ROSENKRANTZ Chci říct, že tomu nevěřím. *(Klidněji.)* Nemám o tom žádnou představu. Maluju si v duchu, jak přistáváme, snad v nějakém malém přístavu... křižovatky... domorodce, kteří nám ukazují směr... koně na silnici... den nebo taky čtrnáct dní jízdy a potom palác a anglického krále... Tak nějak by měl vypadat logický průběh věcí... Ale nikde nic, v hlavě prázdno. Ne, ne. Sklouzáváme z mapy.

GUILDENSTERN Ano... ano... *(Pookřívá.)* Ale vy nevěříte ničemu, dokud se to nepřihodí. A *tohle všechno* tady už bylo. Nebo ne? *(Pauza.)* Jsme unášeni proudem času a chytáme se každého stébla. Ale k čemu je dobrá cihla tomu, kdo se topí?

ROSENKRANTZ Možná jsme taky mrtví. Myslíte, že by smrt mohla být loď?

GUILDENSTERN Ne, ne, ne... Smrt je... ne. Smrt není. Pochopte to. Smrt je nejzazší negace. Nebytí. Nemůžete nebýt na lodi.

ROSENKRANTZ Já často nebývám na lodi.

GUILDENSTERN Ne, ne, ne - na žádné lodi jste také nebýt nemohl.

ROSENKRANTZ Kéž bych byl mrtvý. (*Odhaduje vzdálenost k mořské hladině.*) Můžu skočit přes palubu. Udělal bych jim tím čaru přes rozpočet.

GUILDENSTERN Ledaže právě s tím počítají.

ROSENKRANTZ Zůstanu na palubě. Udělám jim čaru přes rozpočet. (*Uvědomí si marnost svého rozhodnutí; zuřivě.*) Dobrá! Neptáme se, nepochybujeme. Řídíme se příkazy. Ale někde je třeba stanovit mez a přeju si zaprotokolovat, že k Anglii nechovám sebemenší důvěru. Děkuji vám. (*Přemýšlí o tom.*) A i když se ukáže, že jste měl pravdu, bude z toho zas jen blázinec.

GUILDENSTERN Nechápu proč.

ROSENKRANTZ (*zuřivě*) Nepochopí, o čem to mluvíme. - Co mu vlastně řekneme?

GUILDENSTERN Řekneme - Vaše Výsosti, dorazili jsme!

ROSENKRANTZ (*královsky*) A kdo jste?

GUILDENSTERN Rosenkrantz a Guildenstern.

ROSENKRANTZ (*vyštěkne*) V životě jsem o vás neslyšel!

GUILDENSTERN Nejsme žádné význačné osoby...

ROSENKRANTZ (*panovačně a protivně*) Co máte za lubem?

GUILDENSTERN Dostali jsme příkaz...

ROSENKRANTZ To slyším poprvé...

GUILDENSTERN (*podrážděně*) Dovolte mi dokončit... (*Pokorně.*) Přicházíme z Dánska.

ROSENKRANTZ Co chcete?

GUILDENSTERN Nic - přivádíme Hamleta...

ROSENKRANTZ Kdo to je?

GUILDENSTERN (*podrážděně*) O Hamletovi jste snad slyšel...

ROSENKRANTZ Prosím, o něm jsem slyšel a nechci s tím mít nic společného.

GUILDENSTERN Ale...

ROSENKRANTZ Přitáhnete sem, aniž byste požádali o dovolení, a myslíte si, že přijmu kdejakého blázna, kterého se zcela nepodložené pokoušíte vydávat za...

GUILDENSTERN Máme dopis...

(Rosenkrantz mu ho vytrhne a rozlomí pečeti.)

ROSENKRANTZ *(působivě)* Aha... Aha... nuže, tohle váš příběh venkocem potvrzuje - je to vlastnoruční příkaz od dánského krále, abych z několika různých důvodů v zájmu blaha dánského státu, jakož i Anglie, dal po přečtení tohoto dopisu bez odkladu setnout Hamletovi hlavu...!

(Guildenstern mu vytrhne dopis z rukou. Rosenkrantz mu ho vyrve nazpět. Guildenstern mu strhne ruku s dopisem napůl k sobě. Čtou ho spolu, pak od sebe odstoupí. Pauza. Stojí na samém kraji jeviště a hledí před sebe.)

Slunce zapadá. Za chvíli bude tma.

GUILDENSTERN Myslíte?

ROSENKRANTZ Já jen aby řeč nestála. *(Pauza.)* Jsme jeho přátelé.

GUILDENSTERN Jak to víte?

ROSENKRANTZ Prožívali jsme s ním mladé dny.

GUILDENSTERN To vám tvrdili oni.

ROSENKRANTZ Ale o nic jiného se opřít nemůžeme.

GUILDENSTERN Ano a ne. *(Lehkomyslně.)* Zvažme obě stránky věci.

Dejme tomu, chcete-li, že ho zabijí. Inu, je to jen člověk, je smrtelný, všichni tam musíme a tak dále, a stejně by dříve nebo později tak jako tak umřel. Nebo to vezmeme ze společenské stránky - je pouze jedním z mnoha, škoda by byla takříkajíc v rámci rozumného zdůvodnění a obecného blaha. A znovu se ptám, co je na smrti tak strašného? Jak to filozoficky nanesl Sokrates: poněvadž nevíme, co smrt obnáší, je nelogické, abychom z ní měli strach. Může to být... náramně hezké. Určitě je to vysvobození od břemene života a pro zbožné duše útočiště a odměna. Nebo to vezmeme ještě jinak - jsme bezvýznamní človíčkové, neznáme všechny okolnosti případu, všechny vzájemné souvislosti a tak dále - byla by to z naší strany opovázlivost stavět se na odpor úradku osudu či dokonce králů. Vzato kolem a kolem, myslím, že uděláme nejlíp, když do toho nebudeme šťouat.

(Rosenkrantz si dá dopis do kapsy.)

ROSENKRANTZ Ale jaký to má smysl?

GUILDENSTERN Logiku do toho nezatahujte.

ROSENKRANTZ Nic nám neudělal.

GUILDENSTERN Spravedlnost taky ne.

ROSENKRANTZ To je hrozné.

GUILDENSTERN Ale mohlo to být horší. Už jsem začínal mít strach. *(A jeho úleva se projeví smíchem.)*

(Za jejich zády vystoupí zpoza deštníku Hamlet. Světlo pozvolna skomírá. Hamlet kráčí k lucerně.)

ROSENKRANTZ Já to vidím takhle. Jednoho dne nás dva, Rosenkrantz a Guildenstern, kteří jsme s ním prožívali mladé dny, vzbudí jezdec stojící v třmenech - poslali pro nás. Přikvačíme tedy a dostaneme příkazy, abychom zjistili důvod jeho trápení a zkusili ho zlákat k zábavě, například k činohře, jež však pohříchu vyústí v jistý zmatek, který je dlužno přičíst určitým nuancím přesahujícím naši chápalost, což má mezi jinými důvody krom jiných důsledků za následek, že se Hamlet divoce, neřkuli krvežíznivě, rozběsí, protože ho v jeho vlastním zájmu odvážíme do Anglie. Hotovo. Dosáhli jsme vrcholného bodu.

(Hamlet sfoukne lucernu. Jevišťe se opět ponoří do smolné tmy. Po chvíli rozptýlí temnotu měsíční svit. Hamlet se přikrade ke spícímu Guildensternovi a Rosenkrantzovi, vezme jim dopis a odnese ho za deštník. Plátnem deštníku prosvítá záře jeho lucerny. Hamlet se opět vynoří, vrátí dopis a zajde zpátky za deštník, kde zhasne lucernu.

Nastává ráno.

Rosenkrantz sleduje, jak se směrem od obecnstva rozednívá. Za ním se nám otvírá barvitý pohled. Pod napřímeným deštníkem leží na lehátku Hamlet zabalený do plédu. Čte knihu, může také kouřit. Rosenkrantz pozoruje příchod rána. Světlo se rozjasní do pravého poledne.

Oba ulehnu. Tlumená hudba. Posadí se a s nepřiměřeným zájmem naslouchají.)

GUILDENSTERN A máme to.

ROSENKRANTZ Ano, ale co?

(Naslouchají hudbě.)

GUILDENSTERN *(vzrušeně)* Konečně se zpustaprázdna ozval zvuk; nacházevši se na lodi - dle všeho - prozatím vyřazení z akce - dle všeho - těšíme se naprostému a dokonalému tichu; jen měkké vlnky lenivě šplouchají o sebe a tiše skřípe lodní žebrovi - když vtom je ticho prolomeno; rázem to vzbudí domněnku, předpoklad či naději, že se něco stane; slyšíme přisřalu. Jeden z námořníků přiložil sešpulené rty k dřevěnému nástroji, je-

ho prsty a palec opanovaly, abychom tak řekli, hmatné dírky, načež svými ústy vdechl do - řekněme píšťaly - život a tato promluvila, jak se říká, tou nejvýmluvnější hudbou. Taková věc by už mohla změnit tok událostí. (Pauza.) Běžte se podívat, co to je.

ROSENKRANTZ Někdo hraje na píšťalu.

GUILDENSTERN Běžte a najděte ho.

ROSENKRANTZ A co potom?

GUILDENSTERN Nevím - nechte si zahrát.

ROSENKRANTZ Proč?

GUILDENSTERN Honem - než zas upadneme do letargie.

ROSENKRANTZ Hleďme - cosi se děje. Zcela mi to uniklo! (Naslouchá - pak učiní rychlý výpad směrem k odchodu z jeviště. Naslouchá pozorněji. Zkouší různé směry.)

(Guildenstern mu nevěnuje pozornost. Rosenkrantz přechází po jevišti a snaží se rozpoznat, odkud hudba zní. Konečně vystopuje její původ - bezděčně - v prostředním sudu. Hudba vychází odtud, s tím se nedá nic dělat. Otáčí se ke Guildensternovi, ale ten si ho nevšímá. Rosenkrantz během tohoto svého počínání nevysloví jediné srozumitelné slovo. Jeho tváře a ruce prozrazují nedůvěru. Stojí před prostředním sudem a upřeně na něj civí. Píšťala v nitru sudu hraje dál. Kopne do sudu. Píšťala zmlkne. Uskočí zpátky směrem ke Guildensternovi. Píšťala opět spustí. Opatrně přistoupí k sudu. Nadzdvihne víko. Hudba se ozve hlasitěji. Přibouchne víko. Hudba se ztiší. Vráť se ke Guildensternovi. Vtom se ozve buben. Rosenkrantz ztuhne. Otočí se. Pátravě se zahledí na levý sud. Údery bubnu doprovázející melodii flétny vycházejí z něj. Vráť se ke Guildensternovi. Otevře ústa, aby něco řekl. Neřekne nic. Ozve se loutna. Otočí se k třetímu sudu. Připojí se další nástroje. Až je zcela nezvratně, že ve všech třech sudech jsou skryti herci, hrající známou melodii, kterou jsme slyšeli už třikrát. Hudba pokračuje. Rosenkrantz usedne vedle Guildensterna. Žírají před sebe. Melodie končí. Pauza.)

Zdálo se mi, že jsem slyšel hudbu. (Zoufale.) Nežádám než hodnověrnost!

GUILDENSTERN (doplní) Melodii naši vezdejší dejž nám dnes...

(Víko prostředního sudu prudce odletí a vykoukne odtud hlava Prvního herce.)

PRVNÍ HEREC Ha! Všichni na jedné lodi! (Vyleze ven. Obejde sudy a na každý zabouchá.) Vylezte ven!

(Herci vylézají ze sudů. V rukou drží svoje nástroje, ale kára se tam už nevešla. Několik ranců. Jsou všichni kromě Alfréda. První herec je v dobré náladě.)

(*Rosenkrantzovi.*) Kde to jsme?

ROSENKRANTZ Cestujeme.

PRVNÍ HEREC No ovšem, ještě jsme nikam nedorazili.

ROSENKRANTZ Plujeme správně - do Anglie?

PRVNÍ HEREC Nevím, zda je to pro vás to nejsprávnější. Ale Angličany z toho hlava bolet nebude. Alfréde!

(*Ze sudu Prvního herce vyleze Alfréd.*)

GUILDENSTERN Co tady děláte?

PRVNÍ HEREC Cestujeme. (*Hercům.*) Hoďte sebou - splyňte s pozadím!

(*Herci jsou dosud v kostýmech z pantomimy: král s korunou, Alfréd jako královna, král-travič a dva herci v dlouhých pláštích. Herci splývají s prostředím.*)

(*Guildensternovi.*) Jste rádi, že nás zase vidíte? (*Pauza.*) Vyvázli jste z toho celkem dobře, prozatím.

GUILDENSTERN A vy?

PRVNÍ HEREC Upadli jsme v nemilost. Naše hra krále pohoršila.

GUILDENSTERN Je nám známo.

PRVNÍ HEREC To víte, taky je druhým manželem. Bylo to věru netaktní.

ROSENKRANTZ I tak to byla dobrá hra.

PRVNÍ HEREC Ani jsme ji nestačili rozehrát - začínalo to být zrovna zajímavé, když nám to zatrhli. (*Pohlédne dozadu na Hamleta.*) Tomu se to cestuje...

GUILDENSTERN Co jste dělali v těch sudech?

PRVNÍ HEREC Schovávali se. (*Ukazuje na kostýmy.*) Museli jsme upláchnout tak, jak jsme byli.

ROSENKRANTZ Černí pasažéři.

PRVNÍ HEREC Pochopitelně - nedostali jsme zapláceno, vzhledem k okolnostem, které se nám pokaždé maličko vymknou, a taky proto, že jsme všechny své peníze prohráli v sázkách na jistoty. Život je hazardní hra s tuze nevýhodnými šancemi - kdyby to byla sázka, nepřistoupil byste na ni. Víte, že každé číslo znásobené dvěma dává sudý součin?

ROSENKRANTZ Nepovídejte?

PRVNÍ HEREC Každý den se ke své škodě učíme něco nového. Ale my, kočovní herci, táhneme svou káru pořád dál. Víte, co se stává starým hercům?

ROSENKRANTZ Co?

PRVNÍ HEREC Nic. Stále hrají. Překvapivé, co?

GUILDENSTERN Co?

PRVNÍ HEREC Překvapivé, že se opět potkáváme.

GUILDENSTERN Věděl jsem, že není všemu konec.

PRVNÍ HEREC Když prakticky každý ještě dýchá. Co si o tom dosud myslíte?

GUILDENSTERN Nemám dost opěrných bodů.

PRVNÍ HEREC Hovoříte s ním?

ROSENKRANTZ Mohli bychom.

GUILDENSTERN Ale nebyl by v tom žádný rozdíl.

ROSENKRANTZ Ale mohli bychom.

GUILDENSTERN Nemá to smysl.

ROSENKRANTZ Ale smíme.

GUILDENSTERN Smíme, to ano. Nejsme v ničem omezováni. Žádné hranice nebyly stanoveny, žádné zákazy vyhlášeny. Naše volnost je zaručena - prozatím - nebo připouštěna - prozatím. Naším jediným denním programem jsou líbovůle a rozmar. Ostatní kola se točí dál, ale to se nás netýká. Můžeme dýchat. Můžeme odpočívat. Můžeme si dělat, co chceme, říkat, co chceme a komu chceme. Bez jakýchkoliv omezení.

ROSENKRANTZ Samozřejmě v jistých mezích.

GUILDENSTERN Rozhodně v jistých mezích.

ROSENKRANTZ Hlavním rysem jeho povahy je nutková potřeba filozofického sebezpytování, mohu-li to tak nazvat. To neznamená, že je šílený. Neznamená to ani, že není. Nejčastěji to neznamená vůbec nic. Což může, avšak těž nemusí, být jistým druhem šílenství.

GUILDENSTERN Což vcelku odpovídá příznakům. Duchaplné odpovědi, tajuplné narážky, záměny osob, tvrzení, že jeho otec je jeho matka, a podobně; sebevražedné sklony, zanedbávání tělesných cvičení, ztráta veselosti, známky klaustrofobie přerůstající v iluzi pobytu ve vězení; ci-

tace velbloudů, chameleonů, kapounů, velryb, lasiček, vrabců a volavek - hádanky, vytáčky a vyhýbavé odpovědi; amnézie, paranoia, krátkozrakost, denní sny, halucinace, propichování starších osob, tupení rodičů, urážení milenky a vycházení na veřejnost bez klobouku - s roztřesenými koleny a se shrnutými punčochami, nemluvě o věčném vzdychání, jež by snad bylo na místě u zamilovaného školáka, ale v jeho věku to je trochu moc.

ROSENKRANTZ A mluvím sám k sobě.

GUILDENSTERN A mluvím sám k sobě.

(Hamlet přejde k rampě a dívá se do obecenstva. Ostatní ho pozorují, ale mlčí. Hamlet si hlasitě odkašle a plivne do obecenstva. Vzápětí si připleskne ruku na oko a vytírá si je. Vrátil se zpátky na „horní palubu“.)

ROSENKRANTZ *(se rozčílí)* Malichernosti! Samé nepodstatné věci!

Dobrotivý Bože, chceme snad příliš, když se dožadujeme kousku uceleného děje?!

(Sotvaže to dořekne, zaútočí piráti. To jest: hluk, výkřiky, zmatené pobíhání. Všech se zmocní panika. Hamlet vytasí svůj meč a řtí se na dolní palubu. Guildenstern, Rosenkrantz a První herec vytasí meče a řtí se na horní palubu. Srazí se. Hamlet se otočí a běží zpátky nahoru. Ostatní dolů. Srazí se. V pozadí zatím vládne všeobecný zmatek. Všichni čtyři berou horní palubu ztečí; Rosenkrantz, Guildenstern a První herec hulákají.)

VŠICHNI Konečně!

Do zbraně!

Piráti!

Tamhle nahoře!

Tamhle dole!

Taste!

Braňte se!

(Všichni čtyři dosáhnou nejvyššího bodu paluby, spatří cosi nemilého, zakolísají a snaží se spasil útekem na dolní palubu. Hamlet, který běží v čele, skočí do levého sudu. První herec skočí do pravého. Rosenkrantz a Guildenstern do prostředního. Přiklopí za sebou víka. Světla pohasnou do naprosté tmy, kdežto zvuky řeže dále pokračují. Postupně se vytrácejí i ty, až nastane úplné ticho. Světla se opět rozsvítí. Prostřední sud, kam se skryli Rosenkrantz a Guildenstern, zmizel. Víko pravého sudu se opatrně zdvihne, objeví se hlavy Rosenkrantze a Guildensterna. Zdvihne se i víko levého, Hamletova sudu. Vystrčí z něj hlavu První herec. Podívají se na sebe a přibouchnou víka. Pauza. Víka se opatrně zdvihnou.)

ROSENKRANTZ *(ulehčeně)* Už jsou pryč. *(Vyleze ze sudu.)* Měli jsme namále. Takhle rychle mi to nikdy nemyslelo.

(Všichni tři vylezou ze sudů. Guildenstern se chová obezřele a nervózně. Rosenkrantz bezstarostně. První herec netečně. Všimnou si, že jeden sud schází.)

ROSENKRANTZ *(se rozhlíží)* Kde je...

(První herec na znamení smutku sejme klobouk.)

PRVNÍ HEREC A opět sami - odkázání toliko na sebe.

GUILDENSTERN *(starostlivě)* Jak to myslíte? Kde je?

PRVNÍ HEREC Pryč.

GUILDENSTERN Kde pryč?

PRVNÍ HEREC Měli jsme z pekla štěstí. Je-li to ovšem to pravé slovo.

ROSENKRANTZ *(nechápe)* Z pekla nebo v pekle?

PRVNÍ HEREC Štěstí.

ROSENKRANTZ *(to myslí vážně)* Je v pekle?

PRVNÍ HEREC Kdoví?

GUILDENSTERN *(vzrušeně)* Už se nevrátí?

PRVNÍ HEREC Sotva.

ROSENKRANTZ Pak je tedy mrtvý. Pro nás dva je prostě mrtvý.

PRVNÍ HEREC Nebo my pro něho. *(Poodejde a posadí se po straně jeviště na zem.)* To snad není tak zlé, nemyslíte?

GUILDENSTERN *(vyvedený z míry)* Ale on přece nemůže... Máme za úkol... Máme *dopis*... Plujeme do Anglie s dopisem pro krále...

PRVNÍ HEREC To se zdá být jisté. Blahopřeju vám k jednoznačnosti vaší situace.

GUILDENSTERN Tomu vy nemůžete rozumět - stojí tam psáno - máme své rozkazy... Bez Hamleta to nemá žádný smysl.

PRVNÍ HEREC Piráti přece mohou přepadnout kohokoliv. Klidně ten dopis odevzdejte. Pošlou do Dánska vyslance, kteří už vysvětlí...

GUILDENSTERN *(rozčileně)* Copak to nechápete - jsme v rejži - v troubě - jsme v rejži v troubě... *(Zuřivě.)* Piráti nás nechali v rejži!

PRVNÍ HEREC *(chlácholivě)* No tak...

GUILDENSTERN *(slzy na krajíčku)* Bez něho se nic nevysvětlí...

PRVNÍ HEREC No tak!

GUILDENSTERN Bez Hamleta se z toho nevybabráme!

PRVNÍ HEREC No tak!

GUILDENSTERN Co tedy máme dělat?

PRVNÍ HEREC Tohle. *(Odvrátí se od nich a natáhne se k odpočinku.)*

(Rosenkrantz a Guildenstern od sebe odstoupí.)

ROSENKRANTZ Opět záchráněni.

GUILDENSTERN Záchráněni, ale pro co?

ROSENKRANTZ *(si povzdychne)* Slunce zapadá. *(Pauza.)* Za chvíli bude noc. *(Pauza.)* Je-li tohle západ. *(Pauza.)* Ledaže bychom...

GUILDENSTERN *(křičí)* Držte hubu! Je mi z vás nanic! Myslíte, že teď nám pomůže klábosení? *(Zlomeně.)* Doputovali jsme příliš daleko a unáší nás už jen setrvačnost; ploužíme se k věčnosti, bez možnosti omilostnění či naděje na vysvětlení.

ROSENKRANTZ Buďte šťastný... Jaký by to mělo smysl zůstat naživu, kdybyste nebyl šťastný? *(Vstává.)* Nic se nám nestane. Budeme prostě pokračovat.

GUILDENSTERN V čem?

ROSENKRANTZ V cestě do Anglie.

GUILDENSTERN Do Anglie. Právě tam jsou ty holičky. Beztak jsem Anglii nikdy nedůvěřoval.

ROSENKRANTZ Podáme hlášení o tom, co se stalo, a tím to všechno skončí. Určitě.

GUILDENSTERN *Nevěřím* tomu - pobřeží, přístav - vystoupíme na břeh, zastavíme někoho a řekneme: Jak se dostaneme ke králi? - A on řekne: To je jednoduché, dáte se touhle cestou a na prvním rozcestí zabočíte doleva a... *(Zuřivě.)* Ničemu z toho nevěřím!

ROSENKRANTZ Nezní to moc věrohodně.

GUILDENSTERN A i kdybychom před něj předstoupili, co mu řekneme?

ROSENKRANTZ Řekneme: Dorazili jsme!

GUILDENSTERN (*královským tónem*) A kdo jste?

ROSENKRANTZ Guildenstern a Rosenkrantz.

GUILDENSTERN Který je který?

ROSENKRANTZ Já jsem... Vy jste...

GUILDENSTERN Co chcete?

ROSENKRANTZ Víte, doprovázeli jsme Hamleta - ale pak nás přepadli piráti...

GUILDENSTERN Pranic vám nerozumím. Kdo jsou všichni tihle lidé a co s tím mám dělat já? Přitrhnete zčistajasna a začnete mi vykládat báchorky o pirátech...

ROSENKRANTZ (*vytáhne dopis*) Máme pro vás dopis...

GUILDENSTERN (*mu ho vytrhne z ruky, rozvine ho*) Dopis - ano - pravdaže. Aspoň něco... dopis... (*Čte.*) „Chcete-li mi dosvědčit svou oddanost... a má-li rozkvést palma přátelství a tak dále... pak bez odkladu pošlete na smrt ty, kdo vám list přivezli, Rosenkrantze a Guildensterna - a to hned po přečtení...“ (*Znovu se nevěřícně zadívá do dopisu.*)

(*Rosenkrantz mu ho vytrhne z ruky. Guildenstern mu ho opět vyrve. Rosenkrantz strhne dopis napůl k sobě. Ještě jednou si ho přečtou a pak vzhlednou. První herec vstane a jde ke svému sudu. Kope do něj a huláká.*)

PRVNÍ HEREC Už jsou dávno pryč, spodino slabomyslná... Je po všem!

(*Herci jeden po druhém vylézají ze sudu a neúmyslně vytvářejí kolem Rosenkrantze a Guildensterna, kteří jsou dosud zděšení a ochromeni, hrozivý kruh.*)

ROSENKRANTZ Zasedli si na nás, tak je to. Od samého začátku. Koho by napadlo, že jsme tak důležití? Ale proč? Bylo to všechno jen proto, aby to takhle skončilo? Kdo jsme, že k naší nepatrné smrti směřovalo tolik různých okolností...? (*Prvnímu herci úzkostně.*) Kdo jsme my?

PRVNÍ HEREC Jste Guildenstern a Rosenkrantz. To stačí.

GUILDENSTERN Ne to nestačí. Říct nám tak málo k takovému konci... a přesto nakonec nám odepřít vysvětlení...

PRVNÍ HEREC Ze zkušenosti víme, že smrtí se končí většina věcí...

GUILDENSTERN (*strach, pomstychtivost, opovržení*) Vaše zkušenosti? - *Herců!*

(Guildenstern vytrhne Prvnímu herci od opasku dýku a přiloží mu ji špičkou na hrdlo. První herec couvá, Guildenstern postupuje za ním, mluví už klidněji.)

Já mluvím o smrti - a tu jste ještě neprožil. Tu nemůžete zahrát. Umíráte nejrůznějšími způsoby, vždy s vervou a honosně - a nikdy to nemá tu sílu, nikdy ze sebe nevytěžíte duši... ani krev přitom nestydně. Vy sice umíráte, ale přitom víte, že se zas vrátíte, jen v jiném klobouku. Ale po skutečné smrti nikdo nevstane - nezazní potlesk - je pouze hrobové ticho a odložené šaty - tohle je smrt... *(Vrazí do něj dýku až po jílec.)*

(První herec zůstane stát s rozšířenýma, strašnýma očima, a když Guildenstern dýku vytáhne, zakryje si ránu rukama, slabě zastěná, padne na kolena a těžce se zhroutlí k zemi. Umírá. Guildenstern nervózní, rozčilený, na pokraji hysterie, se otočí k hercům.)

Jsme-li obětí své sudby, stal se on obětí své - a je-li tohle náš osud, byl takový i jeho - a nemá-li se nám nikdy dostat objasnění, pak ať se ho nedostane ani jemu...

(Herci přihlížejí, jak První herec umírá; pozorují to s jistým zaujetím. Konečně První herec znehybní. Krátká chvíle ticha. Pak začnou herci s nepředstíraným obdivem tleskat. První herec vstane, oprašuje se.)

PRVNÍ HEREC *(skromně)* Ale jděte, jděte, pánové - jen žádné pochlebování - byla to pouhá rutina.

(Herci mu stále blahopřejí. První herec přistoupí ke Guildensternovi, který stojí jako přibitý a stále třímá dýku.)

Jak se vám to líbilo? *(Pauza.)* Vidíte, takovéhle smrti se věří - takhle si ji všichni představují. *(Natáhne ruku pro svou dýku.)*

(Guildenstern mu zvolna opře dýku špičkou o dlaň a přitlačí... čepel vklouzne zpátky do rukojeti. První herec se usmívá, požaduje svou dýku.)

Chvíli jste si myslel, že - švindluju, co?

(Rosenkrantz uleví svému napětí hlasitým trhaným smíchem.)

ROSENKRANTZ Výborně! *Znameníť!* Já na to naletěl se vším všudy! - Vy snad ne...? *(Zatleská.)* Opakovat! Opakovat!

PRVNÍ HEREC *(znovu plný života, roztahuje ruce, starý profesionál)* Smrt pro každý věk a každou příležitost! Smrt provazem, v křečích, na úbytě, podříznutím hrdla, na popravišti, zadušením a podvýživou! Nevídaný masakr, jedem a ocelí...! Dvojnásobná smrt v souboji...! Hrajte!

(Přehrávají „soubojovou scénu“ z konce Hamleta: První herec /coby Hamlet/ se bije s tragédem /coby Laertem/, přičemž je každý smrtelně zraněn otráveným končičem. Alfréd, aniž by mu v tom král stačil zabránit, se napije z otráve-

né číše a umírá. První herec zabije krále. Laertes umírá. První herec pronese následující řeč a zemře. To vše nejlépe pantomimicky, beze zbraní či číše. A světlo pomalu hasne nad umírajícími. Umírání vprostřed umírání - tragické; romantické.)

Takhle se tedy všechno končí - jak praví otřepaná průpovídka: s životem hasne i světlo, a v zimě našeho žití přichází soumrak záhy...

GUILDENSTERN *(unaveně, prázdně, ale také s jistou nedůtklivostí, během pantomimy)* Ne, ne, ne pro nás, tak to není... Smrt není romantická... smrt není hra, která zakrátko skončí. Smrt není něco... smrt není. Je to nepřítomnost přítomnosti, nic víc... nekonečný čas nenávratna... Skulina, kterou nevidíme, a když skrze ni zavane vítr, nevyloudí sebe-menší zvuk...

(Světla v horní části jeviště zhasla. Vidíme pouze Guildensterna a Rosenkrantze. Rosenkrantzův potlesk se vytratí do ticha. Krátká pauza.)

ROSENKRANTZ A máme to, že?

(Žádná odpověď.)

(Dívá se před sebe.) Slunce zapadá. Anebo země vychází, jak tvrdí ta moderní teorie. *(Krátká pauza.)* Ne že by v tom byl nějaký rozdíl. *(Pauza.)* O čem to všechno bylo? Kdy to začalo?

(Pauza. Žádná odpověď.)

Nemohli jsme radši zůstat na fleku? Chci říct, že sem nikdo nepříjde a neodvleče nás pryč... Stačí, aby si počkali. Jsme ještě mladí... zdraví... Máme před sebou dlouhá léta...

(Pauza. Žádná odpověď.)

(Vzlykne.) Nic špatného jsme neudělali! Nikomu jsme neublížili! Nebo snad ano?

GUILDENSTERN Nevzpomínám si.

ROSENKRANTZ *(se vzchopí)* No prosím. Je mi to jedno. Už toho mám dost. Mám-li říct pravdu, ulevilo se mi.

(Odejde do pozadí a zmizí ve tmě. Guildenstern si toho nevšimne.)

GUILDENSTERN Za jistého rozbřesku volali naše jména... zpráva... královský příkaz... Tam někde na počátku muset být okamžik, kdy jsme mohli říct - ne. Ale nějak jsme ho propásli. *(Rozhlíží se a vidí, že je sám.)* Rosen-? Guil-? *(Vzchopí se.)* Nu, příště budeme moudřejší. Teď mě vidíte, teď - *(A zmizí.)*

(Vzápětí se celé jeviště rozsvítí a v jeho pozadí spatříme skupinu dvořanů a mrtvých těl, ležících v přibližně stejných polohách jako mrtví herci. Je to závěrečná scéna Hamleta. Konkrétně: král, královna, Laertes a Hamlet - všichni jsou mrtvi. Hamlet spočívá v Horáciově náruči. Je tam rovněž Fortinbras a dva vyslanci anglického krále.)

PRVNÍ VYSLANEC Hrůza pohledět!

Neseme pozdě zprávy z Anglie.
Ten, který je měl slyšet, nedoví
se již o splnění svých příkazů -
o tom, že Rosenkrantz a Guildenstern
jsou mrtvi. Kdo nám teď vzdá dík?

HORÁCIO Ten ne, i kdyby jeho ústa mohla mluvit.

Nikdy je nepřikázal usmrtit.
Přišli jste v den, kdy tady tekla krev -
vy z polské války a vy z Anglie;
prosíme vás proto, dejte těla mrtvých
slavnostně vystavit před zraky všech;
svět dosud neví, jak ke všemu došlo -
dovolte, abych já to pověděl.
Tak uslyšíte mnoho o neřestech,
o krvavých a sprostých zločinech,
o smrti zaviněné přehmatem,
o lsti, jež donutila zabítet,
a nakonec o zrádných úkladech,
které se vymstily svým původcům.
O tomhle všem vám povím celou pravdu.

(Během této promluvy světla pohasínají, střídána tmou a hudbou.)

OPONA